

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 58

Μάιος 2009

Τεύχος 4

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ	
Εἰσοδικὸ	3
ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓ. ΒΛΑΣΙΟΥ κ. ΙΕΡΟΘΕΟΥ	
Ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μελῶν τῆς	4
ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ	
Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κοινότητος	8
ΑΡΧΙΜ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ Π. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	
«Ἀγάπη ποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία σου; Βαρέθηκα πιά στὰ μετόχια»	9
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗ	
Χρειαζόμαστε τό «Κατηχητικὸ Σχολεῖο»;	14
ΠΡΩΤ. ΠΑΥΛΟΥ ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ	
Μία στήλη γιὰ τὴ Λειτουργικὴ μας διακονία	16
ΠΡΩΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΙΝΑΚΟΥΛΑ	
Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ	20
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΘΕΡΜΟΥ	
Ἡ δύναμη τοῦ καλοῦ	24
Συναξάριον	27
Ἐπικοινωνία	29
Μηρολόγιο	31
Βιβλιοπαρουσίαση	32

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

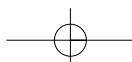
ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

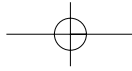
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: π. Παναγιώτης Καποδίστριας, π. Βασίλειος Θερμός, π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, π. Δημήτριος Κουτσούρης, π. Παῦλος Κουμαριανός καὶ ὁ κ. Ἠλίας Ἀρ. Ὑφαντῆς. – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ὙΛΗΣ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη, Κωνσταντῖνος Χολέβας καὶ Βασίλειος Τζέροπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Νικ. Κάλτζιας, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

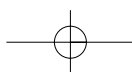
Τὸ Περιοδικὸ «Ἐφημέριος» δὲν εὐθύνεται γιὰ τὸ γλωσσικὸ ἴδιωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

... Δέν δίνουμε όρισμò σὲ κάτι ποὺ εἶναι ἀπὸ μόνο του ἀπόλυτα σαφές. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μᾶλλον πραγματικότητα ποὺ τὴν ζοῦμε παρὰ ἀντικείμενο ποὺ τὸ ἀναλύουμε καὶ τὸ σπουδάζουμε.

[Γεωργίου Φλωρόφσκυ «Τὸ σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ»,
Γέφυρες, Ἐκδόσεις Ἄρμος, σ. 13]

Εἰσοδικὸ

Ἀλέξανδρου Κατσιάρα
Διευθυντῆ Σύνταξης

Σεβαστοὶ πατέρες,

Στὸ τεύχος ποὺ ἔχετε μετὰ χειράς, στὴ στήλη «Προσόμοια» καὶ στὸ πλαίσιο τοῦ κύκλου μὲ κείμενα ἀφιερωμένα στὴν Ἐκκλησία, παρατίθενται τὰ ἄρθρα τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου καὶ Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου, καθὼς καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Τιμοθέου Π. Γεωργίου, ποὺ προσεγγίζουν ἀπὸ διαφορετικὲς πλευρὲς τὸ ὡς ἄνω θέμα καὶ ἄπτονται εἰδικῶν πτυχῶν του, κάτι ποὺ ἀποτελεῖ καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ ζητούμενα τοῦ περιοδικοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ».

Παράλληλα, στὸ παρὸν τεύχος ἀρχίζει καὶ ἡ συνεργασία τοῦ π. Παύλου Κουμαριανοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπιμελεῖται τὴ στήλη ποὺ ἐπονομάσαμε «Λειτουργικὸ ἔργαστήρι». Ἐκεῖ, ὁ νέος μας συνεργάτης, πέρα ἀπὸ τὶς τεχνικὲς πληροφορίες, θὰ ἐκφράζει μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ ἐμβαθύνοντας στίς λεπτομέρειες τῶν παραμέτρων τοῦ θέματος τοὺς προβληματισμούς του γιὰ τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο τῆς στήλης (ζητήματα λειτουργικῆς φύσεως καὶ εὐταξίας, κ.λπ.). Πιστεύουμε ὅτι ἔτσι θὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία ὥστε στὰ προσεχῆ τεύχη νὰ συνεχιστεῖ ἡ παράδοση ποὺ ἄφησε ὁ μακαριστὸς Ἰω. Φουντούλης καὶ συνέχισε ὁ π. Θεμιστοκλῆς Χριστοδοῦλου.

Μία χαρακτηριστικὴ ἀλλαγὴ στὴν ἐμφάνιση τοῦ παρόντος τεύχους τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι τὸ ἐξώφυλλο. Τὸ νέο ἐξώφυλλο εἶναι ξεχωριστό, ἀπὸ βαρύτερο καὶ διαφορετικῆς ποιότητος χαρτί, γεγονός ποὺ πιστεύουμε ὅτι θὰ συμβάλει στὴν ἀρτιότερη ἐμφάνιση τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ».

Στὸ τεύχος αὐτὸ ἔχουμε ἐπίσης τὴ χαρὰ νὰ ἐγκαινιάζουμε καὶ τὴ στήλη τῆς «Ἐπικοινωνίας». Ἐδῶ παρατίθενται δύο ἐπιστολὲς μὲ τελείως διαφορετικὲς ἀπόψεις, ποὺ ἐκφράζουν ὅμως τὸ δυναμικὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ» καὶ ἀντανακλοῦν τὶς ὑποχρεώσεις τῶν ὑπευθύνων γιὰ τὴ σύνταξη καὶ τὴν παρουσίαση τῆς ὕλης τοῦ περιοδικοῦ. Νὰ εἴστε σίγουροι ὅτι τὴν ἐπιδιώκουμε, μὰ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα ἀναζητοῦμε νὰ ἀναδείξουμε καὶ νὰ περιγράψουμε καλύτερα τὰ διαχρονικὰ στοιχεῖα τῆς Λειτουργικῆς, Κατηχητικῆς καὶ ἐν τέλει τῆς Ἐκκλησιαστικότητας, ποὺ σαφῶς ἀξίζει νὰ ἀντανακλῶνται στὸ περιεχόμενο, τὸ ὕφος καὶ τὴν αἰσθητικὴ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ», μὲ τὴν διευκρίνιση ὅτι γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς πτωτικούς τὸ στοιχεῖο αὐτὸ παραμένει ζητούμενο.

Τὸ περιοδικὸ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» μὲ χαρὰ θὰ φιλοξενεῖ γεγονότα ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς ἐνορίας σας, ποὺ θὰ ἀντανακλοῦν τὴ συνέχιση τῆς λειτουργικῆς καὶ εὐχαριστιακῆς ζωῆς μέσα στὴν καθημερινότητα.

ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ

Ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μελῶν της

Σεβ. Μητροπολίτου
Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου

ΕΧΟΥΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙ κατὰ καιροὺς πολλὰ κείμενα καὶ ἀρκετὲς ἀναλύσεις γύρω ἀπὸ τὴν οὐσία, τὸν σκοπὸ καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ γύρω ἀπὸ τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν μελῶν της, κληρικῶν, λαϊκῶν καὶ μοναχῶν. Οἱ ἀναλύσεις αὐτὲς στηρίζονται κυρίως στὴν βιβλικοπατερικὴ διδασκαλία καὶ τὴν πράξη τῆς Ἐκκλησίας.

Στὸ σύντομο κείμενο ποὺ ἀκολουθεῖ θὰ ἐπιδιωχθεῖ νὰ τονισθοῦν τὰ βασικὰ ἐκκλησιολογικὰ σημεῖα τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ποὺ ἔχουν ὡς ἀναφορὰ τὴ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴ δόξα τῶν μελῶν της ὡς μελῶν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Πρόκειται γιὰ μίαν ἐπιστολὴ μεγαλειώδη, στὴν ὁποία παρουσιάζεται μὲ ἕναν ἐκπληκτικὸ τρόπο τὸ μεγαλεῖο καὶ ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας.

1. Ἡ Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Χριστοῦ

Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐνανθρώπησή Του προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση, τὴν ὁποία ἔνωσε μὲ τὴν θεία φύση «ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως» καὶ τῆς ὁποίας ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπόσταση εἶναι ὁ Λόγος. Ἡ ἀνθρώπινη φύση ποὺ προσλήφθηκε ἀπὸ τὸν Λόγο θεώθηκε «ἅμα τῇ προσλήψει», ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὴ φθαρτότητα καὶ θνητότητα ποὺ προσέλαβε ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκουσίως μὲ τὴν Ἀνάσταση καὶ τὴν Ἀνάληψή Του καὶ βρίσκεται ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς μετέχοντας στὴν δόξα Του. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι μετὰ τὴν ἐνανθρώπηση καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἔγινε πηγὴ τῆς Ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Συμμετοχὴ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Χριστοῦ στὴ δόξα τοῦ Θεοῦ σημαίνει μετοχὴ ὑποστατικῶς στὴν ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, στὸ ἄκτιστο Φῶς τῆς θεότητος, ἀφοῦ αὐτὸ τὸ Φῶς εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακηρύσσει ὅτι ὁ Θεὸς Πατὴρ ἔθεσε τὸν Χριστὸν «κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου» (Ἐφ. α', 22-23). Ἡ φράση ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι συμβολικὴ καὶ αἰσθητικὴ, οὔτε τὴν προσέλαβε ἀπὸ τὶς φιλοσοφικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ εἶναι ἀποκαλυπτικὴ. Ὁ ἴδιος εἶδε ἐπανειλημμένως τὸν σεσαρκωμένο Χριστὸ ἐν τῇ δόξῃ Του, ὅπως οἱ

τρεις Μαθητες στο Ὅρος Θαβὼρ καὶ ἀσφαλῶς, φωτιζόμενος κατὰ τὴν κατάστασι τῆς θεωρίας, εἶδε καὶ τὸ δικό του σῶμα φωτεινό, ὡς μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ βάση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς εἶναι ἡ θεία Εὐχαριστία, μέσα στὴν ὁποία γνωρίζουμε ἐν τοῖς πράγμασιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, γιὰτὶ μετὰ τὴν θεία Κοινωνία, ὕστερα ἀπὸ τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις, ὁμολογοῦμε «εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὐρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιαιρετον Τριάδα προσκυνοῦντες, αὕτη γὰρ ἡμᾶς ἔσωσεν».

Βεβαίως, στὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ δὲν γίνεται κάποια ἀναφορὰ στὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἀλλὰ ὑπονοεῖται τὸ «πνεῦμα» τῆς. Αὐτὸ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ πρῶτο κεφάλαιο, στὸ ὁποῖο γίνεται λόγος γιὰ τὸν Πατέρα ποῦ μᾶς εὐλόγησε μὲ κάθε πνευματικὴ εὐλογία, μᾶς ἐξέλεξε πρὸ καταβολῆς κόσμου νὰ εἴμαστε ἅγιοι καὶ ἄμωμοι, μᾶς προόρισε «εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ», μᾶς ἐχαρίτωσε «ἐν τῷ ἡγαπημένῳ», μᾶς συγχώρησε τὰ παραπτώματα μὲ τὸ Αἷμα τοῦ Υἱοῦ Του, μᾶς ἐγνώρισε τὸ μυστήριον τοῦ θελήματός Του, ἀνακεφαλαίωσε «τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ», μᾶς ἐσφράγισε μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ εἶναι ὁ ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας (Ἐφ. α', 1-14).

Ὅλος αὐτὸς ὁ ὕμνος εἶναι στὴν πραγματικότητα εὐχαριστιακὸς καὶ εἶναι ἀπαύγασμα τῆς θείας Λειτουργίας, ἀφοῦ μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν εὐχὴ τῆς ἀναφορᾶς ποῦ εἶναι τὸ κεντρικὸ σημεῖο τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ εἶναι προσευχὴ-δοξολογία πρὸς τὸν Πατέρα γιὰ τὴ μεγάλη Του δωρεὰ πρὸς ἐμᾶς, ποῦ φανερώθηκε μὲ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ Του.

2. Τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ὡς μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ

Ἐφ' ὅσον καὶ τὸ ἀνθρώπινο Σῶμα ποῦ προσέλαβε ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πηγὴ τῆς ἀκτίστου δόξης Του, αὐτὸ σημαίνει ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοί, ποῦ μὲ τὰ ἅγια μυστήρια γίνονται μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μετέχουν αὐτῆς τῆς δόξης τῆς Βασιλείας, δηλαδὴ τοῦ ἀκτίστου Φωτός, κατὰ διαφόρους βαθμούς. Δὲν εἶναι μέλη τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τοῦ πραγματικοῦ καὶ δοξασμένου Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ κοινωνία τῶν πιστῶν μὲ τὸν Χριστὸ δὲν εἶναι ἰδεολογική, στοχαστική, συναισθηματικὴ, ἠθικὴ, ἀλλὰ πραγματικὴ, διότι «μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ» (Ἐφ. ε', 30).

Οἱ Χριστιανοί, ὡς μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μετέχουν τοῦ Φωτός τῆς δόξης Του καὶ ζοῦν κατὰ Χριστόν. Φῶς καὶ ζωὴ εἶναι διαμετρικὰ ἀντίθετα ἀπὸ τὸ σκότος καὶ τὴ νέκρωση. Πρὶν τὴν ἔνταξή τους στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ Βαπτίσματος-Χρίσματος ἦταν νεκροὶ καὶ ζοῦσαν στὸ σκότος, ἐνῶ μετὰ τὴν ἔνταξή τους εἶναι ζῶντες ἐν Χριστῷ (Ἐφ. β', 1-6) καὶ μετέχουν τοῦ Φωτός τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ (Ἐφ. ε', 8).

Ἐπειτα, οἱ πνευματικὲς διακονίαι τῶν Ἀποστόλων, Προφητῶν, Εὐαγγελιστῶν, Ποιμένων καὶ Διδασκάλων γίνονται «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ», ἕως ὅτου φθάσουν ὅλοι «εἰς

τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. δ', 12-13). Ὁ σκοπὸς τῶν διακονιῶν μέσα στὴν Ἐκκλησία ἀποβλέπει στὴ θέωση τῶν πιστῶν, στὴ μετοχὴ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ποὺ προσφέρει τὴ γνώση τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Χριστιανοὶ ὡς μέλη τοῦ ἐνδόξου Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι «ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκείοι τοῦ Θεοῦ» (Ἐφ. β', 19), ἀφοῦ οἱ ἅγιοι ζοῦν μέσα στὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἡ ἡσυχαστικὴ-νηπτικὴ ζωὴ

Ἡ μετοχὴ τῶν Χριστιανῶν στὸ ἐνδοξο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ δὲν γίνεται ἀπροϋπόθετα. Βασικὴ προϋπόθεση εἶναι ἡ μυστηριακὴ ζωὴ (Βάπτισμα-Χρῖσμα-θεία Κοινωνία), ἀλλὰ καὶ ἡ νηπτικὴ-ἡσυχαστικὴ ζωὴ.

Ἡ ἡσυχαστικὴ ζωὴ δὲν εἶναι ἐφεύρεση τῶν ἁγίων Πατέρων στὴ μεταγενέστερη ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ εἶναι ἡ εὐαγγελικὴ ζωὴ. Στὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ γίνεται λόγος γιὰ νοῦ, διάνοια καὶ καρδιά, γιὰ τὸν παλαιὸν καὶ τὸν νέον ἄνθρωπον (Ἐφ. δ', 17-24), γιὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον ποὺ κραταιώνεται μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ γιὰ τὴν καρδιά, στὴν ὁποία κατοικεῖ ὁ Χριστὸς διὰ τῆς πίστεως (Ἐφ. γ', 16-17). Ἐπίσης, γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ καρδιακὴ προσευχὴ ποὺ γίνεται στὴν καρδιὰ μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ ᾠδὲς πνευματικῆς (Ἐφ. ε', 19) καὶ ὅλος αὐτὸς ὁ τρόπος ζωῆς δείχνει τὸ πῶς ἀκριβῶς πρέπει νὰ πορευοῦνται οἱ Χριστιανοί, «μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί», καὶ φανερώνει τὴν πλήρωσή τους ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (Ἐφ. ε', 15-18).

Μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴν μυστηριακὴ καὶ ἡσυχαστικὴ ζωὴ στὸ ἐνδοξο Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἐξετάζονται ὅλες οἱ ἄλλες ἐκδηλώσεις τῶν Χριστιανῶν, ὅπως οἱ σχέσεις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στὸν γάμο (Ἐφ. ε', 22-35), οἱ σχέσεις τέκνων καὶ γονέων (Ἐφ. στ', 1-4), οἱ σχέσεις μεταξὺ δούλων καὶ κυρίων (Ἐφ. στ', 5-9), καθὼς ἐπίσης καὶ ὅλη ἡ ἀναστροφὴ τῶν Χριστιανῶν μεταξὺ τους (Ἐφ. δ' 15 - ε', 14).

4. Πολεμικὴ κατὰ τοῦ διαβόλου

Ὁ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας κόσμος εἶναι ὁ κόσμος τῆς πτώσεως, στὸν ὁποῖον κυριαρχεῖ ὁ διάβολος. Οἱ Χριστιανοί, ζῶντες μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὸν διάβολο καὶ τὸν θάνατο, ἀλλ' ὅμως δέχονται ἐπιρροὲς ἀπὸ τὶς ἐνέργειές του, γι' αὐτὸ πρέπει συνεχῶς νὰ ἀνθίστανται στὶς προκλήσεις ποὺ προέρχονται ἀπὸ αὐτόν. Μὲ τὴν δύναμη τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ἀγωνίζονται «πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου», «πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου», καὶ νὰ ἀντιμετωπίζουν «τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα». Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναλάβουν «τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ» (Ἐφ. στ', 10-17) καὶ νὰ ζοῦν ὡς πολεμιστές.

Τὰ ὄπλα τῆς πνευματικῆς αὐτῆς πανοπλίας εἶναι ἀμυντικὰ καὶ ἐπιθετικὰ, ἀλλὰ συγχρόνως οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ παραλείπουν τὴν ἀδιάλειπτη καρδιακὴ προ-

σευχή, συνδυασμένη με τὴ νήψη, πρέπει νὰ διάγουν «διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν Πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων» (Ἐφ. στ', 18).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι τὰ μέλη τοῦ ἐνδόξου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ταυτοχρόνως εἶναι καὶ πολεμιστὲς ἐναντίον τοῦ διαβόλου. Οἱ δυὸ αὐτὲς ἔννοιες (μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ πολεμιστὲς) δείχνουν ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν Χριστιανῶν ποὺ ζοῦν μέσα στὴν Ἐκκλησία μετὰ τὰ Μυστήρια καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ἄσκηση.

Ἔχει γραφεῖ πολὺ χαρακτηριστικά: «Ἡ Ἐκκλησία ἔχει δύο ὄψεις, μιὰ θετικὴ –ἀγάπη, ἐνότητα καὶ κοινωνία τῆς ἀθανασίας μετὰ τοὺς ἄλλους καὶ μετὰ τοὺς ἁγίους ἐν Χριστῷ– καὶ μιὰ ἀρνητικὴ – τὸν πόλεμο τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν δυνάμεων του, ποὺ ἔχει ἤδη ἠττηθεῖ στὴ σάρκα τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ζοῦν ἐν Χριστῷ πέρα ἀπὸ τὸν θάνατο, περιμένοντας τὴν γενικὴ ἀνάσταση, τὴν τελικὴ καὶ ὀλοκληρωμένη νίκη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ Σατανᾶ». Κατὰ συνέπειαν «ἡ Χριστολογία εἶναι ἡ θετικὴ ὄψη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ρυθμίζεται ἀπὸ τὴν βιβλικὴ δαιμονολογία, ἡ ὁποία εἶναι ἕνας σημαντικὸς ἀρνητικὸς παράγοντας ποὺ καθορίζει καὶ τὴ Χριστολογία καὶ τὴν Ἐκκλησιολογία» (π. Ἰωάννης Ρωμανίδης).

Οἱ Χριστιανοὶ πρὶν τὸ Βάπτισμα εὐρίσκονταν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ διαβόλου, στὴν συνέχεια ὁμως ἀναγεννήθηκαν ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ βεβαίως σὲ ὅλη τὴν ζωὴ τους πρέπει νὰ ἀγωνίζονται ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ. Ὅποτε, ὅσοι βιώνουν τὴν ἀρνητικὴ «ὄψη» τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ ὅσοι ἀγωνίζονται ἐναντίον τοῦ διαβόλου καὶ ἐναντίον τῶν παθῶν τους, αὐτοὶ ἀντιλαμβάνονται καὶ βιώνουν τὴν θετικὴ ὄψη τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τί εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ συμμετάσχει στὴν δόξα Του μέσα στὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ βιώνεται καὶ ἀντίστροφα, δηλαδὴ ὅποιος γεύεται τῆς κοινωνίας μετὰ τὸν Χριστό, ἀντιμετωπίζει μετὰ εὐχέρεια τὶς ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου. Ἐὰν κανεὶς ἀρνεῖται τὴν δαιμονολογία καὶ δὲν πολεμᾷ ἐναντίον τῶν μεθοδειῶν τοῦ διαβόλου, αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει τὴ Χριστολογία, καὶ κατ' ἐπέκταση δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πραγματικὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ποὺ ἐκφράζει ἐκπληκτικὰ τὴ δόξα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴ δόξα τῶν μελῶν της, εἶναι γραμμμένη μέσα στὴ φυλακὴ, στὴν ὁποία βρισκόταν τότε ὁ Ἀπόστολος (Ἐφ. στ', 19-20), ἀλλὰ δὲν ἐκφράζει σὲ τίποτε τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς φυλακῆς, ἀφοῦ ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ζοῦσε ἐμπειρικὰ «τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. γ', 3-4), γνώριζε «τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ» (Ἐφ. α', 9) καὶ ἤθελε νὰ μεταδώσει καὶ στοὺς ἀνθρώπους τῆς φυλακῆς «τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου» (Ἐφ. στ', 19). Ἡ φυλακὴ δὲν μείωσε καθόλου ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο τὴν ἐμπειρικὴ γνώση τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καὶ ἡ κάθε σύγχρονη «φυλακὴ», ποὺ ζεῖ ὁ καθένας μας, δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ἐμποδίσει νὰ γνωρίσουμε καὶ νὰ ζήσουμε τὴ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ὑποστοῦμε τὴν θεία ἀλλοίωση.

ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κοινότητος

Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ἔχει δύο διαστάσεις: τὴν κοινωνία τῶν πιστῶν καὶ μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μετὸν Θεὸ καὶ τὴν κοινωνία μεταξύ τους. Ἡ κοινωνία μετὸν Θεὸ πραγματοποιῆται μετὰ τὴν διάφορες λατρευτικὲς καὶ λειτουργικὲς ἐκδηλώσεις καί, ἰδιαίτερα, μετὰ τὴν θεία Λειτουργία. Κατὰ τὴ θ. Λειτουργία, οἱ πιστοί, διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ Μεταλήψεως τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, κοινωνοῦν μετὰ τὴν Τριαδικὴ Θεότητα.

Ἡ κοινωνία τῶν πιστῶν καὶ μελῶν τῆς τοπικῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος (τῆς Ἐνορίας) μεταξύ τους, στὴν προαστικὴ καὶ ἀγροτογεωργικὴ ἐποχὴ, γινόταν στὸν ἱερὸ Περίβολο τοῦ Ναοῦ. Στὸν εὐρύχωρο καὶ ὁμορφο αὐτὸ χῶρο, ποὺ πολλὰ φορὲς συνέπιπτε μετὰ τὴν πλατεία τῆς Κοινότητος (τοῦ Χωριοῦ), οἱ ὀρθόδοξοι πιστοὶ βίωναν τὴν κοινωνία μεταξύ τους, ἰδίως μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ κοινωνία τῶν πιστῶν μεταξύ τους ἔξω ἀπὸ τὸ Ναὸ ἦταν συνέχεια καὶ στενὰ συνδεδεμένη καὶ ἐξαρτημένη ἀπὸ τὴν θεία κοινωνία ποὺ εἶχε προηγηθεῖ μέσα στὸ ναό. Στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, ἰδίως στὶς μεγάλες πόλεις, ὁ ἱερὸς Περίβολος ἔπαυσε νὰ λειτουργεῖ ὡς χῶρος κοινωνίας τῶν πιστῶν μεταξύ τους. Σὲ πολλοὺς, μάλιστα, Ναοὺς, ὁ χῶρος αὐτός, ἐξ αἰτίας τῶν πολεοδομικῶν διευθετήσεων, ἔχει συρρικνωθεῖ ἢ καὶ ἐκλείψει. Ὡς ἐκ τούτου, οἱ ἐνορίτες τῶν ἀστικῶν ἐνοριῶν, μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας, ἐπιστρέφουν ἀμέσως στὰ σπίτια τους, χωρὶς νὰ πραγματώνουν τὴν ἐν Χριστῷ κοινωνία μεταξύ τους.

Ὡστόσο, ἡ κοινωνία αὐτὴ τῶν πιστῶν εἶναι ἐξ ἴσου ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητη ὅσο καὶ ἡ κοινωνία τους μετὸν Θεό. Οἱ δύο αὐτὲς διαστάσεις τῆς θεανθρώπινης κοινωνίας χαρακτηρίζουν τὴν ὀρθόδοξη πνευματικότητα καὶ τὴν διακρίνουν ἀπὸ ὅλες τὶς μορφὲς θρησκευτικότητος τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι, ἐπομένως, πρῶτιστη ἀνάγκη, νὰ ἀποκαταστήσεις τὴν λειτουργία τῆς κοινωνίας τῶν πιστῶν μεταξύ τους. Ἐφ' ὅσον ὁ ἱερὸς Περίβολος τοῦ Ναοῦ σου δὲν προσφέρεται πιά γιὰ τὴν λειτουργία αὐτὴ, καλεῖσαι νὰ τὸν ἀντικαταστήσεις μετὰ ἕναν ἄλλο χῶρο, κοντὰ στὸ Ναό, ποὺ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Οἱ σύγχρονοι Ναοί, ἐξ ἄλλου, ποὺ ἀνοικοδομοῦνται μετὰ ἐνισχυμένο σκυρόδεμα, ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ διαθέτουν τέτοιους χώρους στὸ ἰσόγειο ἢ τὸ ἡμιγυμνασιεῖο τοῦ κτηρίου. Στὴν περίπτωσή, ὅμως, ποὺ ὁ Ναός σου δὲν ἔχει αὐτὴ τὴν δυνατότητα, ἀξίζει νὰ εὑρεθεῖ γιὰ νὰ λειτουργεῖ ὡς χῶρος κοινωνίας τῶν ἐνοριτῶν.

ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ

«Ἀγάπη ποῦ εἶναι ἡ ἐκκλησιά σου;
Βαρέθηκα πιά στὰ μετόχια»
(Γ. Σεφέρης)

Ἄρχιμ. Τιμοθέου Π. Γεωργίου
I.N. Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Καλλιθέας, I.A.A.

Η ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἐνεργεῖ σὲ ἓνα συγκεκριμένο χῶρο, στὴν ἐνορία ποῦ εἶναι ἡ πνευματικὴ μας οἰκογένεια. Στὴ μήτρα - κολυμβήθρα τῆς ἐνορίας μας γεννηθήκαμε, καὶ στὴ ζωὴ τῆς ἀναγεννιόμαστε στὸ λειτουργικὸ κάθε σήμερα. Ἐκκλησία γίνεται ἡ ἐνορία καὶ συνιστᾷ τὸ Ναὸ ὡς τὸ κέντρο τῆς¹, τὸν κατεξοχὴν χῶρο τῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἀρνεῖται νὰ ἀφομοιωθεῖ μὲ τὴν ἄμορφη κοινωνία, ἀλλὰ ἐκτείνεται ὡς σωτηρία ποῦ ὑπάρχει «ἐν ὁρίοις», πέραν τῶν χωρικῶν ὁρίων τοῦ Ναοῦ μέσα σὲ ἄπτα καὶ καθορισμένα ὅρια ποῦ ὑποδηλώνουν εὐθύνη. Τὰ τείχη τοῦ Ναοῦ γίνονται δυνατότητες, πάντα στὰ καθορισμένα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὅρια καὶ ἡ ἱστορία τῆς σωτηρίας παύει νὰ εἶναι ἀόριστη. Τὰ ὅρια τῆς ἐνορίας συγκεκριμενοποιοῦν τὸ γεγονός τῆς σωτηρίας. Δὲν πρόκειται γιὰ ὅρια περιχαράκωσης, ὅσο γιὰ σύνορα ἔγνοι-ας καὶ μέριμνας. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς - ἐνοριακὸς κύκλος δὲν κλείνει, ἀλλὰ ἀνοίγεται καὶ διαλέγεται, προσεγγίζει καὶ μεταδίδει τὸ μυστήριό τῆς κοινωνίας, μαρτυρεῖ Χριστό, ἀπὸ τοὺς «ἐγγύς» πρὸς τοὺς «μακράν». Ἡ Κιβωτὸς τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνορία εἶναι τὸ σπίτι ποῦ στεγάζει μίαν ἄστεγη πίστη, μιὰ μικρὴ ἐλπίδα, παραπέμ-πει στὴ χαρὰ τῆς «μέλλουσας πόλης», καθρεφτίζει τὸ Πρόσωπο Ἐκεῖνου ποῦ δὲν «ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι», φελλίζει μίαν ταπεινὴν μὰ ἀξιοπρεπῆ προσευχὴ. Στὴν ἐνοριακὴ πορεία αὐτὴ τὴν ἐλπίδα λιτανεύουμε, αὐτὸν τὸ θησαυρὸ μοιραζόμαστε. Ἡ ἐνορία εἶναι τὸ μέρος τοῦ ὅλου καὶ μὲ αὐτὴ τὴ συνείδηση τοῦ μέρους παραπέμ-πει μὲ ἀσφάλεια στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία. Ἐνορία εἶναι ἡ εὐχαριστιακὴ οἰκογένεια ποῦ «γίνεται ὅ,τι κοινωνεῖ», τὸ μικρὸ εὐχαριστιακὸ κέντρο ὅπου λαμβάνει χῶ-ρα ἡ σωτήρια δράση τῆς εὐρύτερης Ἐκκλησίας, ἡ κλήση πάντων σὲ σύναξη. Τὸ κοι-νωνικὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἀφηρημένη θεωρία, ἀλλὰ πραγματώνεται στὴν ἐνορία, ἡ ἐνορία γίνεται ὁ χῶρος σάρκωσης τῆς Ἐκκλησίας - ποῦ γιὰ τὸ χριστιανὸ τοῦ κόσμου - εἶναι ἡ πατρίδα. Κάθε εἶδος ἀπομάκρυνση ἀπὸ αὐτὴν εἶναι ξενιτιά². Χωρὶς ἐνορία ὅλα εἶναι ἓνας ἱερὸς ἰδεαλισμὸς ποῦ καταδυναστεύει, μιὰ ἄσαρκη ρο-μαντικὴ οὐτοπία³, μιὰ ἐξιδανικευμένη κοινότητα, ποῦ ἀδυνατεῖ νὰ καθρεφτίσει τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἰδέα ὅμως τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει, ὑπάρχει ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία καὶ γιὰ κάθε ζωντανὸ καὶ ἐνσυνείδητο μέλος τῆς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνο-ριακὴ ζωὴ εἶναι τὸ πιὸ καθορισμένο καὶ ἄπτο πράγμα ἀπὸ ὅλα ὅσα γνωρίζει⁴. Ἡ ζωὴ ὑπερβαίνει τὸ σύστημα. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπέροβαση, ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὴν θρησκευ-τικὴ ἰδεολογία εἶναι ἡ ἐνορία: Ἡ εἴσοδος στὴν ὄντως Ἐκκλησία. Ὁ ἀπώτατος Θεός

γίνεται ἐγγύτατος ἄνθρωπος, ποὺ γίνεται ψηλαφητὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία, διὰ τῆς ἐνορίας ποὺ εἶναι ἡ εἰκόνα, ἡ ἔκφραση καὶ ἡ ἐκδήλωση ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, «ὁ μεταμορφωμένος κόσμος μέσα στὸν κόσμο». Ὅμως τί καινούργιο φέρει αὐτὸς ὁ κόσμος; Ἡ ἐνορία δὲν εἶναι ἡ ἰδανικὴ κοινωνία, ἡ ἢ κοινωνία ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶναι. Ἡ ζωὴ τῆς εἶναι ζωὴ ἄλλης τάξης. Τὰ μέλη τῆς, ἂν καὶ μοιράζονται τὴν εὐόλισθη στὴν ἁμαρτία κοινὴ ἀνθρώπινη φύση, ἔχουν ἐπίγνωση τῶν ὁρίων τῆς θνητότητάς τους ἀλλὰ καὶ τὴ γνώση ἀπὸ ποιοῦ πνεῦμα ἔχουν ἀναγεννηθεῖ. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ γευθοῦμε τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ μόνο μετέχοντας στὴ λατρεία τῆς, καλλιεργώντας σχέση μετὰ τὴν ἐνορία⁵, ὅχι δι' ἀλληλογραφίας. Σχέσεις ἐντοπιότητας, σχέσεις κοινῆς ζωῆς καὶ κοινωνίας. Ἡ «ἐνορία» γινόταν τὸ πλαίσιο ἀνάπτυξης τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ ραγιᾶ, καὶ πραγμάτωσης τῆς ὑπαρξῆς του⁶. Τὰ ὅρια τῆς ἐνορίας συνέπιπταν μετὰ τὰ ὅρια τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς πόλης καὶ ἡ ἐνορία ἦταν ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖο διασωζόταν τὸ ὀρθόδοξο ἦθος. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐξαγγέλλει ἕναν κόσμο ἀόριστα βελτιωμένο, ἀλλὰ ζεῖ τὸ μυστήριο τῆς ἐνορίας ὡς κύτταρο τοῦ γένους τῶν ὀρθοδόξων⁷.

Ὁ προεστὼς τῆς ἐνορίας, ὡς ποιμαινόμενος τοῦ Ἐπισκόπου (τοῦ ποιμαινομένου τοῦ Χριστοῦ), ποιμένας, ποὺ τὰ «ἴδια πρόβατα» τοῦ μικροῦ ποιμνίου τῆς ἐνορίας του «καλεῖ κατ' ὄνομα». Ἐνορίτης καὶ ὁ ἴδιος, διαδραματίζει οὐσιαστικὸ ἀλλὰ ὄχι καταλυτικὸ ρόλο. Αὐτὸς ὁ ρόλος συνίσταται στὸ νὰ βλέπει πίσω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῆς μάζας ἕνα μέλος τῆς Βασιλείας Του, λέγοντάς του: «Σύντροφέ μου συναμαρτωλέ»⁸. Συνεραστὴς τῆς ἀλήθειας, συμπαίκτης τῆς ἐν χάριτι ἐλευθερίας⁹, δὲν ὑποτάσσει πρὸς ἑαυτόν, ἀλλὰ ἀπελευθερώνει γιὰ τὸ Θεὸ μετὰ κατακαίουσα τὴν καρδιά του γιὰ τὸ Θεό. Ἐνδεῆς καὶ αὐτὸς σωτηρίας, γίνεται δρόμος πρὸς τὸ Χριστό, ἀντιμετωπίζει τοὺς λαϊκοὺς ἀδελφοὺς ὄχι ὡς παθητικοὺς θεατὲς ἀλλὰ ὡς δυναμικοὺς συνοικοδόμους στὸ ἐνοριακὸ ἔργο. Ὡς ἀνάξιος μέτοχος τῆς ἱερωσύνης τοῦ Χριστοῦ τὴν ὑπηρετεῖ καὶ δὲν τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς δικαιωματικὸς τῆς κάτοχος. Φροντίζει τὰ πρόβατά Του, ὡς νὰ ἀνήκουν στὸ Χριστὸ καὶ ὄχι στὸν ἴδιο.

Μιλώντας γιὰ τὴν ἐνορία μιλοῦμε γιὰ σχέσεις κοινωνίας. Ἀπὸ τὸ νὰ ἔχουμε κάτι πολὺ στὸ νὰ εἴμαστε κάτι πολὺ ὅλοι μαζί, νὰ πορευόμαστε ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ στὴ συνύπαρξιν. Τὴ θέση τῆς σχετικότητας παίρνει ἡ σχεσιακότητα, τὴ θέση τοῦ ἐγὼ τὸ ἐσύ, γιὰτὶ ἡ πραγματικὴ ἠθικὴ ἀρχίζει ὅταν μπαίνει στὴ σκηνὴ ὁ «ξένος», ὁ διαφορετικὸς. Ἀποκαθιστώντας κάτι παραδείσιο (στὶς σχέσεις μας): Τὸ κάθε μέλος ἔχει (καὶ ξαναβρίσκει) τὴ θέση του - ὡς «μέλος ἐκ μέρους»: Καὶ οἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγαλύτεροι, οἱ ζῶντες καὶ ὅσοι μᾶς κάνουν πιὸ οἰκείους μετὰ τὴν ἀντίπερα ὄχθη, οἱ κεκοιμημένοι μας. Ἡ μνήμη τους δὲν εἶναι ἀναπόληση, ἀλλὰ ἡ τελείωσή τους στὴ συλλογικὴ μνήμη ὡς πιστῶν προσώπων ποὺ μετεῖχαν στὴν ἐνορία, στὴ ζωὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ξεπερνᾷ τὸν ἀτομισμὸ τοῦ θανάτου. Στὴ σύναξιν τῆς ἐνορίας ὅλους (ζῶντες καὶ κεκοιμημένους) τοὺς βλέπουμε ἀναστάσιμα, χωρὶς διακρίσεις καὶ ἀποκλεισμούς, ὡς ἐν δυνάμει ἁγίους, ὡς συνοδοιπόρους καὶ ὄχι ὡς ἀπειλή. Ὁ ἐπίσκοπος¹⁰ εἶναι ἐγγυητὴς τῆς ἔλλειψης διακρίσεων. Ἡ μόνη διάκριση γίνεται μετὰ τοῦ ἀμετανόητου (μὴ ἀναγεννημένου) καὶ τοῦ μετανοημένου

(εὐχαριστιακοῦ) ἀνθρώπου, μεταξύ τοῦ κόσμου ποὺ παλιώνει καὶ τοῦ καινούριου τρόπου ζωῆς, τοῦ ἐνοριακοῦ. Ἡ ἐνοριακὴ πίστη μας αὐτὴ εἶναι: Ὁ ἄλλος εἶναι ὁ πλησίον, ὁ παράδεισός μου καὶ ὄχι ἡ κόλασή μου, ὁ Χριστός. Δὲν πρόκειται γιὰ κάτι στατικό. Πρόκειται γιὰ ἀρχὴ ποὺ εἰσέρχεται στὶς κοινωνικὲς σχέσεις καὶ τὶς μεταμορφώνει. Στὴν ἐνορία τὰ ἄτομα ἀναδεικνύονται ξεχωριστὰ πρόσωπα, προοδεύουν ὡς πίστη καὶ ἀγάπη, ἐξελίσσονται στὴν ἐλευθερία χάρις στὰ ὅρια τοῦ ρεαλισμοῦ καὶ τῆς ταπεινώσεως, ποὺ εἶναι ἡ δύναμη νὰ μὴν βασίζομαι μόνο στὶς δικές μου δυνάμεις καὶ νὰ ἐμπιστευθῶ στὸ Θεὸ τὴν ὑπαρξή μου καὶ νὰ βάλω τὸν ἀδελφὸ στὴ ζωὴ μου, νὰ θητεύσω στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ¹¹ γιὰ νὰ ἐλευθερωθῶ, νὰ συσταυρωθῶ μὲ τὸν ἀδελφὸ γιὰ νὰ ἀναστηθῶ. Ἡ ζωὴ τῆς ἐνορίας εἶναι μία ἀπὸ κοινῶν ἄσκησις γιὰ τὰ μέλη τῆς (κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς), γιὰ νὰ εἶναι γνήσιος ὁ βίος καὶ νὰ ξεπερνᾷ τὴν ἐπιβίωση. Στὸ χῶρο τῆς ἡ διαφορά δὲν σημαίνει διαίρεση, τὰ προσωπεῖα γίνονται πρόσωπα, τὰ δεσμὰ ἔνωση, ὁ παγερὸς νόμος¹²- θερμοურγὸς ἀγάπη, ὁ ἐξουσιασμός - αὐτοθυσία, ἡ βία τῆς κατίσχυσης - δύναμη τῆς ἀδυναμίας, ἡ κρίση εὐκαιρία, ἡ φέστα γιορτὴ, οἱ ἱστορικὲς ἀστοχίες τῶν μελῶν τῆς - εὐαγγέλιο τῆς σωτηρίας. Τὸ παράδοξο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ δεχθεῖ τὸν ἄλλο μὲ οὐδετερότητα ἀλλὰ μὲ ἀγάπη. Νὰ γίνει ἀγάπη.

Οἱ σχέσεις κοινωνίας ἐπεκτείνονται καὶ στὸ κήρυγμα, τὸ ὁποῖο ἀπὸ «μονόλογος», γίνεται ἐπί-κοινωνία λόγων εὐχαριστιακῶν, ἀπὸ λόγος ἄσαρκος μεταμορφώνεται σὲ λόγο ἀλήθειας προσωπικὰ ἀφομοιωμένης, μὲ μιὰ γλώσσα πού «ὁ λαὸς εἶναι ὁ διδάσκαλός της»¹³. Ἀλλὰ καὶ ἡ σιωπὴ στὴν ἐνορία δὲν εἶναι ἀφωνία. Ἡ φιλανθρωπία - ἐλεημοσύνη γίνεται κοινωνία: Ἡ ἀδυναμία τοῦ ἑνός, ἀποβαίνει κέρδος γιὰ τὸν ἄλλο. Ὁ ἐλεῶν ἔχει τὴ χαρὰ τῆς προσφορᾶς καὶ ὁ ἐλεούμενος εἰσπράττει ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Γι' αὐτὸ στὸ σῶμα τῆς ἐνορίας οἱ διακονοῦντες ἐπίτροποι - κυρίες μέλη τοῦ ΕΦΤ δὲν μποροῦν νὰ παρουσιάζουν τὴν εἰκόνα ἀποχωρισμένων νησίδων ἢ ἑνὸς γκέτο.

Οἱ ἐνοριακὲς σχέσεις: Ἡ ἐμπορευματικὴ ἀνταλλαγὴ, ἔστω καὶ ἂν γίνεται μὲ ἠθικὲς μεθόδους, δὲν παύει νὰ εἶναι μία σχέση τερματικὴ. Δίνω τόσο μόνο ὅσο παίρνω, ἴσως καὶ λιγότερο γιὰ νὰ μὴν χάνω. Ἡ ἐμπορικὴ ἀνταλλαγὴ ἔχει ἡμερομηνία λήξεως, ἡ ἰδιοτέλεια ὡς ἀνθρώπινη ἀστοχία ἔχει τέλος. Ἡ ἀνταλλαγὴ ὡς σχέση ποὺ συνδέει τὰ δύο πρόσωπα ποὺ ἀνταλλάσσουν, κάποτε ὀλοκληρώνεται καὶ καταλύεται. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴ δὲν συνδέει τίποτα τὰ πρόσωπα αὐτά. Μόνο ἡ συναλλαγὴ ὡς συναλλαγὴ μὲ τὸν ψυχρὸ ὑπολογισμό ποὺ αὐτὴ συνεπάγεται. Ἡ ἀτομικότητα τῆς ἀνταλλαγῆς ποὺ περιορίζεται σὲ τρόπο καὶ κλείνεται σὲ ὕλη ἀλλοιώνει τὶς προσωπικὲς σχέσεις.

Στὴν ἐνορία ὅμως ἐγκαινιάζονται οἱ σχέσεις τοῦ δώρου: Ὁ ἄνθρωπος ἀληθεύει ὅταν δωρίζει. Ἡ πράξη τοῦ δώρου εἶναι ἀφετηριακὴ¹⁴ σχέσεων ζωῆς. Τὸ δῶρο συνιστᾷ σχέσεις ζωῆς μεταξύ ἐκείνων ποὺ ἔχουν λόγο καὶ ζωὴ, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους, σχέσεις ποὺ δὲν περιορίζονται, ἀλλὰ ἔχουν ἐλευθερία. Θεολογικά, ἡ «ἀληθινὴ δόση» εἶναι ἀνιδιοτελής, δὲν ἔχει κάποιο στόχο, ἡ «ἀληθινὴ δόση» εἶναι δόση καὶ ἀνταπόδοση μαζί, δόση πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ δο-

ξολογική ανταπόδοση πρὸς τὸ Θεό, ἡ ὁποία καὶ ἐπιστρέφεται ἄθικτη. Τὸ νόημα τοῦ δώρου διασώζει τὸ νόημα τῆς ἀγάπης¹⁵. Τὸ νόημα τοῦ δώρου δὲν εἶναι μόνο ἀξιολογικὰ ἀνώτερο ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀλλὰ παραπέμπει στὴ σχέση. Ἔλλωστε «Θεοῦ τὸ δῶρον»¹⁶ ποὺ ἔρχεται ἀβίαστα καὶ δὲν ὑπαγορεύεται π.χ. στὴν τέλεση τῶν μυστηρίων, ὑπάρχουν τὰ λεγόμενα «φιλότιμα», προσφορὲς τῶν πιστῶν πρὸς τὸν ἐνοριακὸ ναό, ποὺ γίνονται δεκτὰ ὡς δῶρα, οἱ ἱερεῖς λέμε: Ἔν θέλετε καὶ ὅ,τι θέλετε. Γιατί; Διότι τὸ μυστήριον δὲν μπορεῖ νὰ πάρει τὴ μορφή ἐμπορεύματος, γιατί εἶναι ἡ προσωποποίηση τῆς τιμῆς τοῦ Θεοῦ ποὺ «...ὅλα τὰ χαρίζει»¹⁷, τοῦ Θεοῦ ποὺ δὲν ὑποτάσσει τὸ ἔλεός Του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σὲ «...μέτρο καὶ πῆχυν...»¹⁸, εἶναι ἡ τιμὴ ποὺ «τιμὴ δὲν ἔχει», δὲν ὑπάρχει τίμημα γιὰ τὴν εὐλογία, ἕνα ἔργο εἰργασμένο (ex opere operato) ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ ὄχι εἰργασμένο ἀπὸ τὸν θρησκευτικὸ φορέα ποὺ τελεῖ τὸ «ἱερὸ μυστήριον»¹⁹. Πρότυπο τὸ «δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε»²⁰, ἡ ἀξία δώρου τοῦ μυστηρίου ξεπερνάει τὴ μορφή τῆς ἀξίας ἀνταλλαγῆς τοῦ χρήματος, δὲν ἐντάσσεται διόλου στὴν ἀνταλλακτικὴ σφαῖρα.

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν νοοῦνται «ἐνορίες πρότυπα», ἡ Ἐκκλησία διίστορικὰ²¹ δὲν προχωρεῖ σὲ ἀξιολογικὸ διαχωρισμὸ μεταξὺ τῶν ἐνοριῶν, ἀφοῦ κατὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη ἡ κάθε ἐνορία ἔχει τὸ χαρακτήρα²² τῆς, τὴν ἰδιοπροσωπία καὶ ἰδιαιτερότητά τῆς, ἡ κάθε ἐνορία (ὀφείλει νὰ) ἀποτελεῖ πρότυπο γιὰ τὴν ἴδια καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Τὸ μέγεθός τῆς δὲν μετριέται μὲ ποσοστά: Στὴν Ἐκκλησία ἔχουμε τὴν ἀνατροπὴ τῆς λογικῆς τῶν ἀριθμῶν. Ἡ μειοψηφία στὴν πνευματικὴ διάσταση δὲν χαρακτηρίζεται ὡς «ὀλιγάριθμη». Ἡ ἀλήθεια δὲν μετριέται μὲ τὰ μέτρα τῶν ἀνθρώπινων κατασκευῶν καὶ ἡ ἐνορία εἶναι ἡ ἐλάχιστη μαγιά ποὺ κάνει τὸ γάλα τυρί, τὸ μικρὸ προζύμι ποὺ «ζυμοῖ ὅλο τὸ φύραμα...». Γιὰ παράδειγμα, ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ ὅτι μία μικρὴ σὲ ἔκταση – καθόλου ὅμως περιορισμένη καὶ σὲ πίστη ἐνορία, μπορεῖ νὰ θαυματοουργήσει; Αὐτὸ βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ἄλλοθι ποὺ μᾶς καθησυχάζει, ὥστε νὰ παραβλέπουμε ἕναν ἰκανὸ ἀριθμὸ ἐνοριτῶν, οἱ ὁποῖοι στὴν καλύτερη περίπτωσι εἶναι οἱ «χριστιανοὶ τῆς Μεγάλῃς Ἑβδομάδας» καὶ στὴ χειρότερη ἀδιάφοροι ἢ ἀπροσπέλαστοι²³. Ἀντίθετα πρέπει νὰ μᾶς κάνει πιὸ πιστοὺς καὶ νὰ ἐντείνουμε τὶς προσευχῆς μας στὸν Κύριον τοῦ θερισμοῦ «ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ»²⁴ καὶ νὰ φωτίσει τοὺς «μακράν» γιὰ τὴν ἐπαναφορὰ τους στὴ θαλπωρὴ τῆς οἰκογένειας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐνορία δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ σωθεῖ ἀπὸ τὸν κόσμον, ἢ γιὰ νὰ σώσει κάποιους «εἰδικούς» τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ὑπάρχει γιὰ νὰ γίνῃ «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα» καὶ νὰ σώσει τὸν κόσμον. Στὴν ἐνορία βιώνουμε τὴ ζωὴ τῆς πραγματικῆς Ἐκκλησίας καὶ κατεβαίνουμε ἀπὸ τὰ σύννεφα τῆς ἐκπνευματοποίησης στὴν πνευματικότητα, βλέπουμε πίσω ἀπὸ τὰ πέπλα τοῦ ἠθικισμοῦ τὸ πρόσωπο τῆς ἠθικῆς, τὸν Χριστό, ζοῦμε τὰ πράγματα μὲ μέτρο καὶ τὴν ἀγάπη ἄμετρα. «Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο», καὶ ἐμεῖς ἔχουμε κάθε λόγο καὶ χρέος νὰ ζοῦμε τὴν ἐνοριακὴν ζωὴν, τὴ ζωὴν ποὺ μοιράζεται, τὴ χειροπιαστὴ καὶ γι' αὐτὸ πνευματικὴ ζωὴ, ποὺ ἀξίζει νὰ τὴ ζεῖς καὶ χαίρεσαι νὰ τὴ μοιράζεσαι. Ἡ ζωὴ τῆς ἐνορίας εἶναι τὸ βίωμα τοῦ οὐρανοῦ ὡς ὑπέροβαση τῆς μοναξιάς: «Δὲν εἶσαι μόνος, γιατί καὶ ἐμεῖς εἴμαστε μόνοι χωρὶς ἐσένα»²⁵.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Παπαπέτρου Κ., *Προσβάσεις*, σ. 21 : «Δὲν εἶναι ὁ ναὸς ποὺ συνιστᾶ τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία ποὺ συνιστᾶ τὸν Ναὸ».
2. Κατσιάρα Ἀλεξάνδρου - Μάρως Βαμβουνάκη, «Ὅταν ὁ Θεὸς πεθαίνει», σ. 171-173.
3. Γιανναρά, *Ἡ Ἐλευθερία τοῦ ἕθους*, σ. 321.
4. Φλωρόφσκυ, *Τὸ σῶμα τοῦ ζώντος Χριστοῦ*, σ. 21.
5. Σαμουήλ, *Λόγοι πατριωτικοὶ* 157, σ. 73: Ὁ Σαμουήλ Χαντζερῆς, τὸ 1767 παρεμβαίνει κατὰ τῆς παραφθορᾶς τῆς προίκας, τῆς υπέρμετρης προικοδοσίας ἐκ μέρους τῶν γονέων τῆς μέλλουσας νέφης. Ἡ μετατόπιση τοῦ κέντρου βάρους πρὸς τὸν εὐδαιμονισμό, ἡ θήρευση τῶν μετρητῶν τοῦ παραπροικίου ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρα, ἔκαναν τὸ ἔθιμο ἀντικοινωνικό, μὲ συνέπειες χειροπιαστὲς στὴν κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ζωὴ τοῦ ὑπόδουλου γένους. Ἀπευθύνεται στὶς ἐνορίες, ἐμπνέει τὴ διάκριση καὶ τὴ συμμόρφωση στὰ «ὄρια», ἡ ὁποία ἐγκυμονεῖ τὴν πνευματικὴ καὶ ὑπαρξιακὴ μεταμόρφωση: «...ὀλόκληρες ἐνορίες...» καὶ 153, σ. 71: «...εἰς κάθε ἐνορία τῆς πόλεως» καὶ σ. 76: «...διὰ μέσου τοῦ προεστοῦ τῆς ἐνορίας...». Ἐκδ. Βαλέτα 1948.
6. Μεταλληνοῦ, *Τουρκοκρατία*, σ. 105.
7. Σαμουήλ, *Λόγοι πατριωτικοὶ* 118, καὶ στὸ παρελθὸν ἡ ἐνορία ὑπῆρξε κύτταρο τοῦ «ἐν αἰχμαλωσίᾳ» ἔθνος, ἡ ἀρετὴ τοῦ ὁποίου ἐξηγοῦντο κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν ἀρετὴ ὄλων τῶν μελῶν τῆς, τῶν «συννοικούντων...» σ. 58. Ἡ σημερινὴ μορφή τῆς ἐνορίας ἔχει διαφοροποιηθεῖ, ἀλλὰ σημασία δὲν ἔχουν οἱ μορφὲς ποὺ παρουσίαζε ἡ Ἐκκλησία, ὅσο ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐνορία. Ὅσο ἡ σύνδεση τῶν ἀνθρώπων μὲ κάθε συγκεκριμένη ἐνορία, ξεπερνοῦσε τὴν τυπικὴ σχέση καὶ γινόταν ἡ σύνδεση μὲ τὴν Ἐκκλησία, τὰ ὄρια ἀπέτρεπαν ἀπὸ τὸν μιμητισμὸ τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐνέπνεαν στὴν αὐτογνωσία, ἐκεῖ ποὺ μᾶς πρέπει, ποὺ σημαίνει, σὲ ὅποια κοινωνικὴ τάξη (πλούσιοι ἢ φτωχοί) καὶ ἀν ἀνήκουμε, ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ εἴμαστε μεγαλοπρεπεῖς. Ὡς Χριστιανοὶ ζοῦμε καὶ κινούμαστε ὄχι ὡς τελειομανεῖς ἀλλὰ μὲ τὴ γνώση τῶν ὀρίων. Π.χ. μὲ τὰ ὄρια τῆς ταπεινώσεως, τῆς δύναμης νὰ ξαναβρίσκουμε τὴ θέση μας, ἀρνούμαστε ὅσα πρέπει «εἰς αὐθεντῶν - νεοπλούτων κατάσταση», ἐπιστρέφουμε στὴν κανονικότητα τῶν ὀρίων τῆς τάξης. Τότε εἶναι δυνατὴ ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία, γιὰ καὶ τὰ πνευματικὰ καθόλου δὲν εἶναι ἀσύμβατα μὲ τὰ κοινωνικά.
8. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Ἐξομολογητάριον*, σ. 201.
9. Καρδαμάκη, Ὁ Γέροντας ὡς ὑποτακτικὸς τῆς Ἐκκλησίας, *Σύναξη*, σ. 50.
10. Φλωρόφσκυ, *Τὸ σῶμα τοῦ ζώντος Χριστοῦ*, Ἀρμός, σ. 80.
11. Κατὰ τὸν μακαριστὸ Κοζάνης Διονύσιο: «Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντα ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων».
12. Πρὸς Διόγνητον ἐπιστολὴ, V καὶ VI: Οἱ Χριστιανοὶ «πέιθονται τοῖς ὠρισμένοις νόμοις καὶ τοῖς ἰδίους βίοις νικῶσι τοὺς νόμους».
13. Σολωμοῦ, *Διάλογος*, σ. 649.
14. Τσαούση, *Κοινωνία*, σ. 608.
15. Σαμουήλ, *Λόγοι πατριωτικοὶ* 138, σ. 64.
16. Ἐφεσ. 2, 8.
17. Σαμουήλ, *Λόγος στὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας*, σ. 588, στίχ. 963.
18. Σαμουήλ, *Λόγος στὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας* σ. 576, στίχ. 660 - 661.
19. Σαμουήλ, *Λόγοι πατριωτικοὶ* 117, σ. 57.
20. Ματθ. 10, 8.
21. Σαμουήλ Χαντζερῆ «Λόγοι...».
22. Πρεσβ. Κων. Καλλιανοῦ: «Περὶ ἐνορίας ὁ λόγος», *Ἐφημέριος*, Ἀπρίλιος 2001 σ. 24
23. Μητροπολίτη Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ, *Ἱερέυς, Ἐνορία καὶ ἀνανέωση*, σ. 180.
24. Ματθ. 9,38.
25. Βαμβουνάκη Μάρω, «Ὁ παλιάτσος καὶ ἡ ἄνιμα», σ. 285.

ΠΡΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟ

Χρειαζόμαστε τό «Κατηχητικό Σχολείο»;

Πρωτ. Βασιλείου Καλλιακμάνη,
Καθηγ. Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.
†Ι. Ν. Ἁγ. Γεωργίου, †Ι. Μ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως

Α Εἶναι γεγονός ἀναντίρρητο ὅτι τὰ κατηχητικά σχολεῖα, ποὺ γνώρισαν ἀνθηση στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰώνα, περνοῦν σήμερα βαθιὰ κρίση. Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι ὁ θεσμὸς αὐτὸς ἐξάντλησε τὰ ὅρια τῆς προσφορᾶς του καὶ χρειάζεται νὰ προσαρμοσθεῖ στὶς νέες κοινωνικὲς συνθήκες. Ἄλλοι ἔχουν προτείνει τὴν κατάργησή τους καὶ τὰ θεωροῦν ἐπιζήμια γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν. Τὰ βλέπουν ὡς χώρους ἀνάπτυξης ὑποκρισίας καὶ ιδεολογικοῦ συντηρητισμοῦ. Ἡ ἄποψη αὐτὴ δὲ βρίσκει καθόλου σύμφωνους ἐκείνους ποὺ καὶ σήμερα τὰ υπερασπίζονται, τὰ υπηρετοῦν καὶ τονίζουν τὴ θετικὴ τους συνεισφορά. Δὲ λείπουν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀπλῶς τὰ ἀνέχονται στὸ περιθώριο τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς. Σὲ αὐτοὺς περιλαμβάνονται καὶ ἀρκετοὶ κληρικοί.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἄποψη ποὺ ἔχει κάποιος γιὰ τὰ κατηχητικά σχολεῖα, εἶναι γεγονός ὅτι ἡ περίοδος τῆς αἴγλης τους ἔχει παρέλθει. Μάλιστα ἐξαιτίας τῆς ἀρνητικῆς φόρτισης τῆς φράσης «κατηχητικό σχολεῖο» ὑπάρχει δυσκολία ἀκόμη καὶ στὴν καθημερινὴ χρήση της. Γι' αὐτὸν προφανῶς τὸ λόγο ἐφευρίσκονται καὶ χρησιμοποιοῦνται νέες ὀνομασίες. Συνηθέστερα εἶναι: ἐνοριακὲς νεανικὲς ἐστῖες, κατηχητικὲς συ-

νάξεις, χριστιανικὲς συνάξεις νέων, χριστιανικὲς κινήσεις νεολαίας, νεανικὲς χριστιανικὲς συντροφιές, χριστιανικὴ ἀγωγή νεότητος κ.ἄ.

Οἱ λόγοι ποὺ συνέβαλαν στὸ νὰ προσλάβει τό «κατηχητικό σχολεῖο» ἀρνητικὸ περιεχόμενο εἶναι πολλοὶ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθοῦν διεξοδικὰ στὴν παρούσα συνάφεια. Θὰ ἀναφερθοῦν ὅμως ὀρισμένοι ἀπὸ αὐτούς, γιὰ νὰ γίνῃ ἐμφανὲς τὸ μέγεθος τοῦ προβλήματος ἀφενός, καὶ ἀφετέρου νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι ἡ χριστιανικὴ κατήχηση εἶναι πανάρχαιος ἐκκλησιαστικὸς θεσμὸς. Γι' αὐτὸ χρειάζεται νὰ βρεθοῦν τρόποι ὑπέρβασης τῶν προκαταλήψεων καὶ δραστηριοποίησης τῶν ἐνοριῶν, γιὰ συγκροτημένη καὶ αὐθεντικὴ προσφορὰ χριστιανικῆς ἀγωγῆς στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδιαιτέρα στὴ νέα γενιά. Κι αὐτὸ σὲ συνάρτηση μὲ τὴν διαφαινόμενη περιθωριοποίηση τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν στὴ δημόσια ἐκπαίδευση.

Β Σημαντικὸ ρόλο στὴν ἀρνητικὴ φόρτιση τοῦ ὅρου «κατηχητικό σχολεῖο» ἔπαιξε ἡ δυτικὴ προέλευση καὶ ἡ σύνδεση τοῦ θεσμοῦ στὰ πρῶτα κυρίως χρόνια μὲ τὶς θρησκευτικὲς ὀργανώσεις. Ἔτσι σὲ πολλὲς περιπτώσεις τὸ κατηχητικὸ σχολεῖο αὐτονομήθηκε ἀπὸ τὶς ἐνο-

ρίες, οί όποίες στερούμενες δυναμικά και αξιόλογα στελέχη άδυνατοῦσαν νά αναπτύξουν σημαντικές πρωτοβουλίες στο χῶρο τῆς νεότητος. Ἡ αὐτονόμηση αὐτή εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἀποσύνδεση ἀπό τή λατρευτική ζωή και τὸ λειτουργικό χρόνο, ποῦ ἀποτελοῦν πρότυπα εἰσαγωγῆς και μύησης στο μυστήριο τοῦ Χριστοῦ και τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ Καινή Διαθήκη ἀποτελεῖ ἀκραιφνῶς ἱεραποστολικὸ βιβλίο, ποῦ εἶναι διάχυτη στοὺς προτεσταντικούς κύκλους, μεταφέρθηκε ἄκριτα και στον ὀρθόδοξο χῶρο. Ἡ ἀντίληψη αὐτή ἔγινε κεντρική ιδέα τοῦ κατηχητικοῦ «ἔργου». Ἔτσι ἡ μελέτη και ἐρμηνεία της ἔξω ἀπό τὸν πλοῦτο τῆς λατρεύουσας ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος, τήν πατερική ἐρμηνευτική παράδοση και τὸ διαμορφωμένο ἐπὶ αἰῶνες πολιτιστικὸ περιβάλλον τῆς ἀνατολῆς, συνέβαλε στήν ιδεολογικοποίησή της. Παράλληλα προβλήθηκε και τονίσθηκε κυρίως ἡ χρηστική της ἀξία, γιὰ τὴ διαμόρφωση μιᾶς κοινωνικῆς ἠθικῆς, ἡ ὁποία ἦταν ἀπαραίτητη προκειμένου νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ἑλληνική κοινωνία, ποῦ εἶχε βαθιὰ τραύματα ἀπό ἐσωτερικές και ἐξωτερικές ἐθνικές περιπέτειες. Ἡ Καινή Διαθήκη εἶναι ἱεραποστολικὸ βιβλίο. Κυρίως, ὅμως, ἀναφέρεται στή χαρισμα-

τική ζωή τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ εὐαγγελικὸ και ἀποστολικὸ μήνυμα ποῦ καταγράφεται σὲ αὐτὴ ἔχει οἰκουμενικὸ και παγκόσμιο χαρακτήρα, ποῦ ἀποβλέπει στή διαπαιδαγώγηση και μύηση τῶν πιστῶν στή ζωή τοῦ Πνεύματος και δὲν μπορεῖ νά ἀποτελέσει τὴ βάση γιὰ ιδεολογική στήριξη ἀπλῶς μιᾶς ἐθνικοθρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Χωρὶς τὴ ζωογόνο πνοή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος και τὴ βιωματική προσέγγιση τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἔλλοχεύει ὁ κίνδυνος ἡ εὐαγγελικὴ ἀλήθεια νά προσλάβει ἠθοπλαστικὸ χαρακτήρα, ἡ ἐκκλησία νά παλινδρομήσει στή συναγωγή και ἡ κατήχηση νά καταστήσει μέσο κοινωνικοῦ σωφρονισμοῦ. Ὅμως, οἱ ἀρνητικές ἐμπειρίες, τὰ λάθη και οἱ στρεβλώσεις τοῦ παρελθόντος δὲν πρέπει νά ὀδηγήσουν τὴν κατήχηση σὲ ὀριστική ἀπαξίωση. Ἐὰν χρειαζόμεστε τὸ κατηχητικὸ σχολεῖο ὡς μέσο μύησης τῶν παιδιῶν στο μυστήριο τῆς πίστεως, εἶναι ἀναγκαῖο νά δημιουργήσουμε κατάλληλο πλαίσιο λειτουργίας του. Ὑπάρχουν ἐνδιαφέρουσες προτάσεις και ἐνδεικτικὰ παραδείγματα, ποῦ μποροῦν νά ἀποτελέσουν τὴ βάση γιὰ προσαρμογὴ και ἀνάπτυξη τοῦ θεσμοῦ στίς νέες κοινωνικές συνθήκες, ὅπως θὰ φανεῖ σὲ ἐπόμενα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Μία στήλη για τή Λειτουργική μας διακονία

Πρωτ. Παύλου Κουμαριανοῦ, Δρος Θ.
 Ἰ. Ν. Ἁγίου Νικολάου Ρηγίλλης, Ι.Α.Α.

Μὲ τὸ τεῦχος αὐτό, ὁ «Ἐφημέριος» ἐγκαινιάζει μία μόνιμη «Λειτουργική» στήλη.

Σὲ προηγούμενο τεῦχος ἡ Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ εἶχε ἐξαγγείλει τὴν ἐκ μέρους τῆς ἀνάληψη μιᾶς εὐθύνης: νὰ γίνῃ ὁ «Ἐφημέριος» ἕνα ἐργαλεῖο στὰ χέρια τῶν Ἱερέων¹. Μάλιστα εἶχαμε ἀναφέρει ὅτι γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ πρέπει ὁ «Ἐφημέριος» νὰ παρέχει ὕλικὸ ποῦ νὰ βοηθᾷ τὸ ἔργο τῶν Ἱερέων σὲ τρεῖς βασικοὺς τομείς: ποιμαντικὸ, κατηχητικὸ καὶ λειτουργικὸ². Στὰ πλαίσια λοιπὸν αὐτῆς τῆς δεσμεύσεως ξεκινᾷ αὐτὴ ἡ στήλη. Στόχος εἶναι ἀκριβῶς νὰ προσφερθεῖ στοὺς ἀδελφοὺς Ἱερεῖς (Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους) ἀπαραίτητο ὕλικὸ γιὰ τὸν Λειτουργικὸ τρόπο ἀσκήσεως τοῦ ἔργου τους³. Τὸ ὕλικὸ αὐτὸ ἐλπίζουμε καὶ εὐχόμεστε νὰ προσφέρεται ὄχι ὡς ἐπίδειξη γνώσεων ἢ λίιστα ὑποδείξεων, ἀλλὰ ὡς ταπεινὸ δῶρο ἀδελφικῆς ἢ υἱικῆς ἢ πατρικῆς ἀγάπης, ἀνάλογα μὲ τὴν περίπτωσι.

Οἱ δύο ἄξονες τῆς Λειτουργικῆς στήλης τοῦ «Ἐφημερίου».

Γιὰ νὰ πετύχουμε τὴν προσφορὰ αὐτοῦ τοῦ ὕλικου, ὁ γράφων, ποῦ εἶναι καὶ ὁ ὑπεύθυνος γι' αὐτὴν τὴν στήλη, σκέφτηκε καὶ προτείνει στοὺς ἐνδιαφερομένους ἡ στήλη αὐτὴ νὰ φιλοξενεῖ δύο μορφῶν Λειτουργιολογικοῦ περιεχομένου δημοσιεύματα:

1. Δημοσίευση αὐτοτελῶν ἄρθρων Λειτουργιολογικοῦ περιεχομένου.

Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ προσκαλοῦμε ὅσους ἀδελφοὺς θεολόγους καὶ θεολογούντες, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς (μετὰ ἢ ἄνευ εἰδικοῦ διπλώματος), νομίζουν ὅτι μέσα ἀπὸ τὶς ἐμπειρίες τους, τὶς μελέτες τους, τὴν ἔρευνά τους ἢ τὴν εἰδίκευσή τους σὲ κάποιο κλάδο τῆς θεολογίας ἔχουν κάτι σοβαρὸ, ὑπεύθυνο καὶ ἐμπεριστατωμένο νὰ ποῦν γιὰ τὴ Λατρεία μας, νὰ μᾶς στείλουν ἄρθρο ἢ ἄρθρα τους πρὸς δημοσίευση, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν μὲ τὴν ἔγκρισή τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς νὰ δημοσιευθοῦν στὴν στήλη αὐτὴ.

2. Ὁ δεύτερος ἄξονας ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴ συνέχιση ἑνὸς εἶδους Λειτουργιολογικῶν δημοσιευμάτων τοῦ παρελθόντος, ποὺ ἀγαπήθηκε πολὺ ἀπὸ τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ τοῦ «Ἐφημερίου», καὶ σαφῶς ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ἀναστηλωθεῖ. Πρόκειται γιὰ τὶς δημοφιλέστατες ἀπαντήσεις σὲ Λειτουργικὲς ἀπορίες, τὶς ὁποῖες συνέτασσε στὸ παρελθὸν ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Ἰωάννης Φουντούλης, ἐνῶ πρόσφατα εἶχε μὲ ἐπιτυχία ἀναλάβει ὁ διδάκτωρ θεολογίας, μὲ εἰδίκευση στὴ Λειτουργικὴ, πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου.

Αὐτοὶ οἱ δύο θὰ εἶναι οἱ κύριοι ἄξονες τῆς στήλης αὐτῆς.

Οἱ ἀπαντήσεις σὲ Λειτουργικὲς ἀπορίες.

Οἱ ἀπαντήσεις σὲ Λειτουργικὲς ἀπορίες θὰ ἔχουν ἐπίσης διπλὸ χαρακτήρα. Ἄφ' ἑνὸς μὲν θὰ εἶναι ἀπαντήσεις σὲ τρέχουσες ἀπορίες ἐπὶ Λειτουργικῶν θεμάτων. Δηλαδή, ἀπαντήσεις σὲ ἀπορίες ποὺ θὰ στέλλονται στὸν «Ἐφημεριο» ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες του. Οἱ ἀπαντήσεις αὐτὲς δὲν θὰ δίδονται πιά ἀπὸ ἕναν μόνον εἰδικό, ἀλλὰ ἀπὸ ὁμάδα εἰδικῶν, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖται -δεοντολογικὰ τουλάχιστον- ἀπὸ ὅλους τοὺς Λειτουργιολόγους τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας -πανεπιστημιακοὺς καὶ μὴ.

Ἄφ' ἑτέρου ὅμως στὸ χῶρο τῶν Λειτουργικῶν ἀπαντήσεων θὰ δημοσιευθοῦν καὶ κείμενα διορθωτικοῦ χαρακτῆρα τῶν ἀπαντήσεων τοῦ παρελθόντος. Ὅπως μόλις εἶπαμε, ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Ἰωάννης Φουντούλης, μὲ πολλὴ ἀγάπη γι' αὐτὸ ποὺ προσέφερε καὶ γι' αὐτοὺς στοὺς ὁποίους τὸ προσέ-

φερε, ἀπαντοῦσε σὲ Λειτουργικὲς ἀπορίες. Τὶς τελευταῖες ὅμως δύο δεκαετίες ἢ Λειτουργιολογικὴ ἔρευνα ἐξελίχθηκε μὲ ἰλιγγιώδη ταχύτητα. Εἶναι ἐπόμενο, λοιπόν, κάποιες ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἀπαντήσεις τοῦ κ. Φουντούλη νὰ χρειάζονται κάποια ἐνημέρωση. Παράδειγμα: σὲ πρῶμες ἀπαντήσεις ὁ κ. Φουντούλης ἀναφέρει ἐπανειλημμένως ὅτι ἀρχικὰ στὴ βυζαντινὴ θεία Λειτουργία ἢ ἀκολουθία τῆς Προθέσεως (δηλαδή, τῆς προετοιμασίας τῶν Τιμίων Δώρων) γινόταν πρὶν τὴν Μεγάλῃ Εἵσοδο. Ἡ Λειτουργιολογικὴ ἔρευνα (μὲ κυριότερο ἐκπρόσωπο τὴν διατριβὴ τοῦ Robert Taft γιὰ τὴν Μεγάλῃ Εἵσοδο), ἀπέδειξε πολυτρόπως ὅτι αὐτὸ δὲν συνέβαινε ποτέ, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἀπὸ τότε ποὺ ἐνεφανίσθη ἢ ἀπλούστατης μορφῆς ἀρχικὴ τελετὴ προετοιμασίας τῶν Τιμίων Δώρων, αὐτὴ λάμβανε ἀνεκαθεν χώρα στὸ Σκευοφυλάκιο πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας Λειτουργίας. Εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο καὶ ἀναγκαῖο, λοιπόν, ὅλες οἱ ἀπαντήσεις, ποὺ περιέχουν ἢ προϋποθέτουν ἢ ὑπονοοῦν αὐτὴν τὴν ἀποψη, νὰ διορθωθοῦν, δηλαδή, νὰ ξαναδιατυπωθοῦν μὲ βάση τὰ νεότερα πορίσματα τῆς Λειτουργιολογικῆς ἔρευνας. Ἀξίζει βέβαια νὰ σημειωθεῖ ὅτι σὲ τέτοιες διορθώσεις εἶχε ἤδη προβεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ καθηγητὴς ἀξιοποιώντας εὐκαιρίες ποὺ τοῦ ἔδιναν νεότερες ἐρωτήσεις.

Ἀποφεύγουμε ἐδῶ περαιτέρω παραδείγματα διότι θὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ αὐτὰ σὲ ἐρχόμενα ἄρθρα αὐτῆς τῆς στήλης.

Στόχοι καὶ στοχασμοί.

Δὲν θὰ θέλαμε ὅμως στὸ εἰσαγωγικὸ αὐτὸ ἄρθρο νὰ περιοριστοῦμε στὶς παραπάνω τεχνικὲς πληροφορίες γιὰ τὸν

χαρακτήρα αὐτῆς τῆς στήλης. Θὰ θέλαμε νὰ ἐκθέσουμε καὶ κάποιους προβληματισμούς μας γιὰ τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο αὐτῆς τῆς στήλης.

Ἡ στήλη βέβαια εἶναι ἀνοικτὴ σὲ κάθε εἶδους προβληματισμό, στοχασμὸ ἢ ἐρώτηση γύρω ἀπὸ τὰ θέματα τῆς Λατρείας μας. Οἱ ἀναγνῶστες καὶ οἱ συνεργάτες αὐτῆς τῆς στήλης εἶναι εὐπρόσδεκτοι νὰ προσεγγίσουν τὸν πλοῦτο τῆς Λατρείας μας εἴτε στὴν τελετουργικὴ του κρούστα ἢ στὸ ἀνθρωπολογικὸ του ἀντίκρισμα, ἢ στὴν πολιτιστικὴ του χροιά, ὅπως ἐπίσης νὰ ἀποτολμήσουν διείσδυση στὸν θεολογικὸ του πυθμένα. Ἄραγε, ὅμως, ἔπρεπε οἱ Λειτουργιολογικὲς ἀναζητήσεις νὰ ἔχουν κάποιο κύριο στόχο, σὲ τελευταία ἀνάλυση νὰ ὑπακούουν σὲ κάποια βαθύτερη, οὐσιαστικὴ ἀνάγκη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σώματος;

Νομίζουμε ὅτι σαφῶς δὲν μπορούμε νὰ βάσουμε ἕναν προβληματισμό, ποὺ ἔχει νὰ κάνει μὲ τὸν ἦχο τοῦ χερουβικοῦ στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μὲ μία ἀναζήτηση τῆς θεολογικῆς σημασίας καὶ τῆς ὀρθῆς διατυπώσεως τῆς εὐχῆς τῆς ἀγίας Ἄναφορᾶς! Παρ' ὅλον ὅτι καὶ τὰ δύο ἔχουν σημασία, δηλ. καὶ τὸ σωστὸ ψάλσιμο τοῦ χερουβικοῦ εἶναι σημαντικὸ καὶ ἡ χρῆση τῶν σωστῶν λέξεων βάσει τῆς παραδόσεως στὶς μυστηριακὲς εὐχὲς εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν τέλεση τῆς Λογικῆς Λατρείας, ὅμως εἶναι σαφὲς ὅτι εἶναι διαφορετικῆς τάξεως προβλήματα! Μὲ μία λανθασμένη μουσικὴ ἐκτέλεση τοῦ χερουβικοῦ τελεῖται ἢ Εὐχαριστία. Ἡ Εὐχαριστία μπορεῖ ἀκόμη νὰ τελεστεῖ καὶ ἄνευ χερουβικοῦ! Χωρὶς Ἄναφορὰ ὅμως δὲν τελεῖται ἢ Εὐχαριστία!

Προτείνουμε, λοιπόν, νὰ ἀσχοληθοῦμε καὶ μὲ τελετουργικὰ θέματα, ἀλλὰ νὰ σκάψουμε καὶ λίγο βαθύτερα. Νὰ ἀσχοληθοῦμε π.χ. μὲ τὸ ἐξῆς καίριο ἐρώτημα: *Τί κάνουμε στὴ Θεία Λειτουργία καὶ γενικώτερα σὲ ὅλες τὶς ἱερὲς ἀκολουθίες;*

Ἦχι τί γίνεται κατὰ τὴν τέλεση τῶν Μυστηρίων καὶ τῶν ἄλλων Ἀκολουθιῶν, ἀλλὰ ἐμεῖς τί κάνουμε. Τὸ τί γίνεται τὸ ἔχουμε βασανίσει ἀρκετά. Ἔχουμε διατυπώσει μία ποικιλία ὀρισμῶν θεολογικῶν μὲ σχολαστικὸ ἢ μὴ περιεχόμενο. Ἔχουν γραφεῖ βιβλία, ἄρθρα, ἔχουν ἀκουστεῖ πάμπολλες ὁμιλίες, διαλέξεις, ἐκπομπὲς ραδιοφωνικὲς ἢ τηλεοπτικὲς, κ.λπ. Καιρὸς ὅμως νὰ δοῦμε τί κάνουμε ἐμεῖς ὅταν λειτουργοῦμε. Νὰ στρέψουμε τὸ βλέμμα στὸν ἑαυτὸ μας καὶ νὰ ἀναρωτηθοῦμε τί κάνουμε *στ' ἀλήθεια* ὅταν τελοῦμε μία Λατρευτικὴ πράξη; Τί κάνουμε καὶ ὡς συναγμένη Ἐκκλησία (λατρεύουσα κοινότητα), ἀλλὰ καὶ εἰδικότερα ὡς λειτουργοί: Τί κάνουμε *στ' ἀλήθεια* ὅταν φορᾶμε τὸ πετραχήλι στὸν αὐχένα μας καὶ βάζουμε «Εὐλογητός»; **Πῶς καὶ γιατί λειτουργοῦμε;** Τί γίνεται μέσα μας καὶ τί προσφέρουμε στοὺς συνανθρώπους μας ἐκεῖνες τὶς στιγμὲς, ποὺ τελοῦμε μία ἱερὴ ἀκολουθία; Δὲν τὸ θέτω εὐσεβιστικά. Θέτω τὸ ἐρώτημα ὑπαρξιακά -ἂν θέλετε- καὶ ρεαλιστικά! Ποῦ εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνη τὴν στιγμὴ; Τί σχέση ἔχω μὲ τοὺς ἄλλους γύρω μου; Τί σχέση ἔχω μὲ τὸ Θεό, τοὺς συνανθρώπους μου καὶ τὸν κόσμo; Τί εἶμαι καὶ ποιός εἶμαι καὶ τί εἶναι οἱ ἄλλοι γύρω μου γιὰ μένα κι ἐγὼ γι' αὐτοὺς κατὰ τὴ Λατρεία;

Ἐὰς ἀσχοληθοῦμε μ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἐλεύθερα καὶ εἰλικρινά, χρησιμοποιώντας μία σύγχρονη γλῶσσα καὶ ἀποφεύγοντας τὰ θεολογικά «κλισέ».

Νομίζω ἔχουμε πολλὰ νὰ ὠφεληθοῦμε καὶ ἀπὸ τέτοιου εἴδους *Λειτουργικὲς ἀπορίες*, χωρὶς βέβαια νὰ ἀφήσουμε καὶ τὶς ἄλλες!

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. *Ἐφημέριος*, Ἰανουάριος 2009, σ. 3.
2. Ἐὰς τονίσουμε, βέβαια ἐδῶ ὅτι οἱ τρεῖς αὐτοὶ τομεῖς ἀλληλοπεριχωροῦνται. Ὄταν ὁ Ἱερέας ἀσκεῖ Λειτουργικὸ ἔργο, συγχρόνως ποιμαίνει καὶ κατηχεῖ, ὅταν κατηχεῖ, ἢ κατήχησι εἶναι προέκταση ἢ εἰσαγωγή στὴ Λατρεία, ὅταν ἀσκεῖ Ποιμαντικὸ ἔργο, τὸ ἀσκεῖ Λειτουργικά καὶ κατηχεῖ κ.λπ. Αὐτὴν τὴν ἀποψηθὰ τὴν ἀναπτύξουμε στὴ συνέχεια, διότι ἡ διάσπαση καὶ ἡ ἀποσύνδεση τῶν πτυχῶν τοῦ ἔργου τοῦ Ἱερέως ἀποτελεῖ ἴσως τὴν παθολογία τῆς ποιμαίνουσας Ἐκκλησίας.
3. Ὀνομάζουμε τὴ Λειτουργικὴ διακονία τοῦ Ἱερέως «Λειτουργικὸ τρόπο διακονίας», διότι στὴν οὐσία τὸ ἔργο τοῦ Ἱερέως εἶναι ἓνα καὶ

μοναδικό: ἢ ἐν Χριστῷ σωτηρία τοῦ ποιμνίου του. Εἴτε συμβουλεύει, εἴτε κηρύττει, εἴτε κατηχεῖ, εἴτε λειτουργεῖ ὁ Ἱερέας, αὐτὸ τὸ ἓνα καὶ μοναδικὸ ἔργο ἐπιτελεῖ: τὴ σωτηρία τῶν πιστῶν διὰ τῆς συνδέσεώς τους μὲ τὸν ἓνα ἅγιο, ἓνα Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Ὅποτε, ἢ Ποιμαντικὴ ἢ ἢ Λειτουργικὴ κ.λπ. εἶναι τρόποι ἀσκήσεως αὐτῆς τῆς μίας καὶ μοναδικῆς διακονίας.

4. Ἀκόμα καλύτερα ἂς θέσουμε αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα μὲ τὴν ἐξῆς μορφή: Τί σχέση ἔχω μὲ τὸ Θεὸ ἢ ἴσως μὲ αὐτὸ ποὺ φαντάζομαι σὰν Θεό, τί σχέση ἔχω μὲ τοὺς συνανθρώπους μου ἢ ἴσως μ' αὐτὸ ποὺ φαντάζομαι ὡς συνανθρώπους μου, καὶ τί σχέση ἔχω μὲ τὸν κόσμον ἢ μάλλον μὲ αὐτὰ ποὺ φαντάζομαι γιὰ τὸν κόσμον;

ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Μετὰ τὴν Πεντηκοστή

Πρωτ. Ἀντωνίου Πινακούλα,
 Ἰ. Ν. Ἁγίου Παντελεήμονος Χαλανδρίου, Ι.Α.Α.

Κυριακὴ Α΄ Ματθαίου
 [Τῶν Ἁγίων Πάντων]
 (Ματθ. ι' 32-33, 37-38, ιθ' 27-30)

α. Πρόλογος

1. Ἡ θέση τῆς Κυριακῆς στὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος
2. Σύνδεση μὲ τὴν προηγούμενη Κυριακὴ
3. Ἀναγγελία τοῦ θέματος μὲ τονισμό τῶν λεπτομερειῶν τοῦ Εὐαγγελίου ποὺ ἀφοροῦν στὸ θέμα

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, σήμερα Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστή, γιορτάζουμε τοὺς Ἁγίους Πάντες, ὅλους τοὺς Ἁγίους. Τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους, τοὺς ἀγίους Μάρτυρες, τοὺς θεοφόρους Πατέρες μας, τοὺς ὁσίους, τοὺς ἀγίους νεομάρτυρες.

2. Γι' αὐτὸ στὸ Εὐαγγέλιο ἀκούσαμε γιὰ τὸ κυριότερο πράγμα ποὺ ἀφορᾷ στοὺς ἀγίους, στὴ σχέση τους μὲ τὸν κόσμο. Μιὰ σχέση ποὺ προσδιορίζεται ἀπὸ τὴ σχέση τους μὲ τὸν ἴδιο τὸν Θεό. Μάλιστα αὐτὴ ἡ σχέση, ὅπως ἀκούσαμε στὸ Εὐαγγέλιο, εἶναι κάτι ποὺ ὀρίζεται ἀπὸ μᾶς, ὅμως ὄχι αὐθαίρετα, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅχι σύμφωνα μὲ τὶς ἀπόψεις, μὲ τὶς ιδέες καὶ τὶς ἐπιθυμίες τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ

σύμφωνα μὲ αὐτὸ ποὺ θέλει ὁ Θεός. Εἶπε ὁ Χριστὸς ὅτι ἡ σχέση αὐτὴ φαίνεται σὶς προτεραιότητες ποὺ ἔχουμε βάλει στὴ ζωὴ μας. Ἄν βάζουμε δηλαδὴ πρῶτα τὸν Θεὸ καὶ μετὰ ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ μάλιστα τοὺς συγγενεῖς μας καὶ τὴν περιουσία μας καὶ πῶς γίνεται αὐτὸ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δυνατότητα νὰ ὀρίζουμε τὴ σχέση μας μὲ τὸ Θεὸ εἶναι καρπὸς τῆς Πεντηκοστῆς.

3. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὴ συνέχεια ρώτησε τὸν Χριστό: –ἐμεῖς σὲ ἀκολουθήσαμε, τί θὰ γίνῃ μὲ μᾶς; μὲ μᾶς ποὺ ἀφιερωθήκαμε σὲ σένα, τί θὰ συμβεῖ σὲ μᾶς; ποιό θὰ εἶναι τὸ μέλλον τὸ δικό μας; Κι ὁ Χριστὸς τοῦ ἀπάντησε: –σεῖς ποὺ μὲ ἀκολουθήσατε, ὅταν θὰ ἔρθω μὲ τὴ Βασιλεία μου, «ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ», μαζί μὲ μένα, θὰ κρίνετε τὸν κόσμον. Κι ἐσεῖς μάλιστα, οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, θὰ καθίσετε πάνω σὲ δώδεκα θρόνους γιὰ νὰ κρίνετε τὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ Ἰσραήλ.

β. Ἐξήγηση καὶ ἀνάπτυξη

1. Ἐξήγηση καὶ ἀνάπτυξη πρώτης λεπτομέρειας (ἢ ἐρώτηση τοῦ Πέτρου)
2. Ἐξήγηση καὶ ἀνάπτυξη δεύτερης λεπτομέρειας (ἢ ἀπάντηση τοῦ Χριστοῦ)

3. Γέφυρα πρὸς τὸ τρίτο μέρος (ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ ποὺ γίνεται δική μας)

1. Ἄς δοῦμε –γιατί ἐδῶ κρύβεται ὄλο τὸ μυστικό– τί σημαίνει τὸ ἐρώτημα αὐτὸ τοῦ Πέτρου. Ὁ Πέτρος ρώτησε: «Τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;» Τί θὰ συμβεῖ σὲ μᾶς; Ποιὸ θὰ εἶναι τὸ μέλλον τὸ δικό μας; Τί ἤθελε νὰ πεῖ ὁ Πέτρος ρωτώντας αὐτό; Καταρχήν, νὰ ἔχει κανεὶς τὸ θάρρος καὶ νὰ μιλάει ἔτσι μπροστὰ στὸν Χριστὸ σημαίνει πάρα πολλὰ πράγματα. Δείχνει, πρῶτα ἀπ' ὅλα, τί εἶχε συμβεῖ μέσα στὸν Ἀπόστολο Πέτρο. Τί συνειδηση εἶχε ὁ ἴδιος γιὰ τὸ ὅτι ἀφιερώθηκε στὸν Χριστὸ καὶ ἔβαλε πρώτη προτεραιότητα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μετὰ. Ἦταν τόσο βαθιὰ ἡ ἀπόφασή του νὰ ἀκολουθεῖ τὸν Χριστὸ καὶ τὸ ἔκανε αὐτὸ μὲ τέτοια συνέπεια, ποὺ ἔπαιρνε αὐτὸ τὸ θάρρος νὰ τὸν ρωτᾷ κατάματα, ποιὸ θὰ εἶναι τὸ μέλλον τὸ δικό του καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν. Τὸ δεύτερο εἶναι ὅτι ὁ Πέτρος ἤξερε ὅτι ὅσο κι ἂν ἀφιερωθεῖ κανεὶς στὸν Χριστὸ αὐτὸ δὲν δεσμεύει τὸν Χριστό, δὲν τὸν ὑποχρεώνει νὰ κάνει κάτι γιὰ ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο. Ἐκεῖνος εἶναι ἐλεύθερος τόσο πολὺ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ καταλάβει κανένας. Κι ὅλα εἶναι στὰ χέρια τὰ δικά του. Ὅσο κι ἂν ἐγὼ ἀφιερώθηκα σὲ σένα, ὅσο κι ἂν σὲ ἀκολουθῶ, ἐσὺ ἀποφασίζεις, ἐσὺ ἔχεις τὸν πρῶτο καὶ τὸν τελευταῖο λόγο. Γι' αὐτὸ καὶ σὲ ρωτῶ, τί θὰ γίνει μὲ μένα; Τί θὰ γίνει μὲ τοὺς ἄλλους μαθητές; Τί θὰ γίνει μὲ ὅσους θὰ σὲ ἀκολουθήσουν; Καὶ τὸ τρίτο βέβαια, ἤξερε ὁ Πέτρος ἀπὸ τὴν ἐμπειρία του κοντὰ στὸν Χριστό, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀλλάζει, δὲν εἶναι πάντα ὁ ἴδιος. Εἶναι τρεπτός, ὅπως λένε οἱ δά-

σκαλοὶ μας. Ἀλλάζει ἀποφάσεις, ἀλλάζει ἐπιθυμίες καὶ συναισθήματα. Βρίσκεται σὲ διαφορετικὴ κατάσταση κάθε φορά. Μπροστὰ στὸν ἑαυτό του, μπροστὰ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, μπροστὰ στὸν ἴδιο τὸν Θεό. Γι' αὐτὸ ρωτᾷ: «Θὰ εἶμαστε πάντα σταθεροὶ στὸ νὰ σὲ ἀκολουθοῦμε; Τί θὰ γίνει μὲ μᾶς λοιπόν;».

2. Καὶ ὁ Χριστὸς ἀπαντᾷ, ὅπως εἶπαμε, ὅτι ἐσεῖς θὰ κρίνετε τὸν κόσμο, μαζί μὲ μένα. Δὲν εἶπε ὁ Χριστὸς ὅτι ἂν συνεχίσετε νὰ μὲ ἀκολουθεῖτε ἢ ἂν θὰ παραμείνετε τόσο πιστοὶ καὶ ἀφιερωμένοι σὲ μένα, ὅπως εἶστε τώρα ἢ θὰ δοῦμε τότε πῶς θὰ ἔρθουν τὰ πράγματα. Εἶναι σίγουρος. Μιλάει σὲ ἀνθρώπους καὶ τοὺς διαβεβαιώνει ὅτι ἐκεῖνοι θὰ κρίνουν τὸν κόσμο μαζί μὲ αὐτόν, καὶ δὲ θὰ ἀλλάξει μέχρι τότε τίποτα. Αὐτὸ ποὺ λέει ὁ Χριστὸς ἐδῶ, ὅπως μᾶς λέει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, θὰ τὸ πεῖ καὶ στὸν Μυστικὸ Δεῖπνο. «Σὲ σᾶς ποὺ μὲ ἀκολουθεῖτε, σὲ σᾶς ποὺ μένετε μαζί μου στοὺς πειρασμούς μου, ἐγὼ θὰ σᾶς διαθέσω τὴ Βασιλεία μου καὶ θὰ καθίσετε στὸν ἴδιο θρόνο μὲ μένα σ' αὐτὴ τὴ Βασιλεία.» Καὶ γιὰ νὰ καταλάβουμε ἀκόμη καλύτερα τί ἐννοοῦσε, γιατί αὐτὸ δὲν τὸ ἔλεγε μόνο στοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ σὲ ὅλους ὅσοι πιστεύουν σὲ ἐκεῖνον καὶ θὰ τὸν ἀκολουθοῦν, στὴν Ἀποκάλυψη ὁ συγγραφέας τῆς φέρνει τὸν Χριστὸ νὰ λέει: «Σὲ ὅποιον νικήσει («ὁ νικῶν») ἐγὼ, θὰ τοῦ χαρίσω νὰ καθίσει μαζί μὲ μένα στὸ θρόνο μου, ὅπως νίκησα καὶ κάθισα ἐγὼ στὸ θρόνο τοῦ Πατέρα μου. Θὰ καθίσουμε μαζί στὸν ἴδιο θρόνο». «Ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ συγκαθίσει μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ πατρός μου». Θὰ καθίσουμε μαζί, θὰ ἀσχοῦμε τὴν ἴδια ἐξουσία μὲ ἐκεῖνον ποὺ θὰ νικήσει.

3. Τί ἤθελε νὰ πεῖ μ' αὐτὸ ὁ Χριστὸς; Μ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα ποὺ ἔδινε, ἐνὸς Βασιλιᾶ ποὺ κάθεται στὸ θρόνο καὶ μαζὶ του κάθονται αὐτοὶ ποὺ τὸν ἀκολουθοῦν; Ὅτι δὲ θὰ ὑπάρχει καμμία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Βασιλιᾶ καὶ τῶν ὑπηκόων του. Ὅτι θὰ εἴμαστε ὅλοι τὸ ἴδιο. Θὰ συμμετέχουμε ὅλοι στὴν ἴδια δόξα, στὴ δόξα τοῦ οὐρανοῦ πατέρα μας. Στὰ ἀνθρώπινα ἕνας βασιλιᾶς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς μποροῦσε ἀκόμα ὄχι μόνο νὰ κρίνει τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποφασίζει γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατό τους. Δὲν ὑπῆρχε τίποτα μεγαλύτερο. Ὁ Χριστὸς ὅμως λέει ὅτι στὴ Βασιλεία μου θὰ ἔχετε ὅλοι τὰ ἴδια δικαιώματα. Φέρνει αὐτὴ τὴν εἰκόνα τὴν ἀνθρώπινη, γιὰ νὰ καταλάβουμε ἐμεῖς τί σημαίνει ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Δὲν σημαίνει οὔτε ἐξουσία οὔτε τίποτε σχετικό. Σημαίνει ὅμως ὅτι θὰ εἴμαστε κι ἐμεῖς σὰν τὸν Χριστό. Θὰ διαφέρουμε στὸ ὅτι αὐτὸς θὰ εἶναι Θεὸς κι ἐμεῖς θὰ παραμένουμε ἀνθρώποι, ἀλλὰ θὰ συμμετέχουμε στὴν ἴδια χάρη, στὴν ἴδια κατάσταση. Αὐτὰ εἶπε ὁ Χριστὸς καὶ τὰ εἶπε στὸν Πέτρο καὶ τὰ ἀκουγαν οἱ ἄλλοι μαθητές.

Καὶ βέβαια αὐτὰ δὲν τὰ εἶπε γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρει κάποια πληροφορία. Τὰ εἶπε γιὰ νὰ καταλάβουμε πῶς ἀπὸ τώρα ποὺ μετέχουμε στὴ Βασιλεία του, μποροῦμε νὰ ἔχουμε τὶς ἴδιες δυνατότητες μὲ Ἐκεῖνον. Νὰ ἔχουμε δηλαδὴ μὲ τὸν κόσμο τὴν ἴδια σχέση ποὺ εἶχε Ἐκεῖνος. Νὰ πατᾶμε, ὅπως εἶπε ἀλλοῦ, πάνω στὰ φίδια καὶ τοὺς σκορπιούς καὶ νὰ μὴν παθαίνουμε τίποτα. Νὰ περνᾶμε δηλαδὴ μέσα ἀπὸ τὶς δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου χωρὶς αὐτὸ νὰ μᾶς βλάπτει, χωρὶς νὰ καταστρέφει τὴν σχέση μας μὲ τὸν Θεό.

γ. Ἐμεῖς καὶ τὸ σημερινὸ Εὐαγγέλιο

1. Πρῶτο πρόβλημα (ἡ περιορισμένη ὄρασή μας)
2. Δεύτερο πρόβλημα (ὁ ἐγκλωβισμὸς μας)

1. Στὸ σημερινὸ Εὐαγγέλιο ὁ Χριστὸς ἀπαντᾷ σὲ δύο δικὰ μας προβλήματα ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν πορεία μας πρὸς τὴν ἀγιότητα. Τὸ πρῶτο πρόβλημά μας εἶναι ὅτι βλέπουμε τὰ πάντα ἀπὸ τὸ σημεῖο ποὺ βρισκόμαστε τώρα. Δὲν μποροῦμε νὰ καταλάβουμε τί σημαίνει ἡ χάρη τῆς Πεντηκοστῆς γιὰ τὸ μέλλον μας. Ἀλλὰ προσέξτε ὅτι ὁ Χριστὸς ἔβλεπε τὸν Πέτρο καὶ τοὺς μαθητές του κι ὅσους πίστευαν σὲ ἐκεῖνον ὄχι ὅπως ἦταν ἐκείνη τὴ στιγμή. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἦταν ἀρκετὰ ἀτελεῖς, ἦταν ἀρκετὰ πίσω, ἔπρεπε νὰ διανύσουν μεγάλο δρόμο. Ὁ Πέτρος λίγο πρὸ τοῦ Σταυροῦ θὰ τὸν ἀρνιόταν. Θὰ τὸν ξανάβρισκε πάλι. Ἦταν ἀνθρώποι μὲ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα. Ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μὲ τὰ λόγια του, μᾶς ἔδειξε ὅτι δὲν τοὺς ἔβλεπε πῶς ἦταν ἐκείνη τὴ στιγμή. Ἀλλὰ πῶς θὰ γίνουν. Πῶς θὰ εἶναι στὸ μέλλον. Ἐβλεπε τὴ μελλοντικὴ τους κατάσταση κι ὄχι αὐτὸ ποὺ ἦταν τότε. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ προσέξουμε πάρα πολύ. Ἐγὼ μιλάω σὲ σᾶς, εἶπε ὁ Χριστὸς, ὅπως θὰ εἴστε τότε. Καὶ εἶναι σίγουρος καὶ αἰσιόδοξος ὅτι ἔτσι θὰ εἶναι τότε. Καὶ δὲ βάζει κανέναν ὄρο γι' αὐτὰ τὰ πράγματα, καμμία ἄλλη συνθήκη. Σᾶς προσδιορίζω ἀπὸ τώρα μὲ αὐτὸ ποὺ θὰ εἴστε τότε. Γι' αὐτὸ μίλησε ἔτσι στὸν Ἀπόστολο Πέτρο.

2. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸ ἐρώτημα τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἶναι πάρα πολὺ σοβαρό. Θέλει μεγάλο θάρρος, μεγάλη

υπαρξιακή πληρότητα, για να μπορέσει κανείς να το κάνει. Και πρέπει να βάλει τον έαυτό του μπροστά στον Θεό και το θέλημά του με εϋθύ, ειλικρινή και άκέραιο τρόπο, για να μπορέσει να θέσει αυτό το ερώτημα στον ίδιο τον Θεό. Το ίδιο ερώτημα συναντάμε στους βίους όλων τῶν αγίων. Κι ἔχει σημασία για μᾶς. Γιατί ἐμεῖς δὲ μπορούμε να σκεφτοῦμε ὅπως οἱ ἅγιοι, γιατί εἴμαστε ἐγκλωβισμένοι μέσα στὴν καθημερινότητά μας καὶ βλέπουμε τὸν Χριστό, τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τοὺς ἁγίους μέσα σ' αὐτὸ τὸν ἐγκλωβισμό μας. Παρακαλοῦμε τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἁγίους γι' αὐτὴν μας τὴν κατάσταση. Για τοὺς συγγενεῖς μας, γιὰ τὴν παρουσία μας. Νὰ εἴμαστε ὅλοι καλά. Νὰ βελτιώνεται ἡ παρουσία μας, νὰ μὴν πάθουμε ζημιές. Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τὸ δεύτερο προβλήμα μας. Ποὺ δὲν μπορούμε νὰ καταλάβουμε ὅτι οἱ ἅγιοι βγήκανε ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ζώντας μέσα σ' αὐτόν, ἀφιερωμένοι στὸν Θεό. Οἱ ἅγιοι βγήκαν ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο ἐπειδὴ εἶχαν τὸ νοῦ τους καὶ τὴν καρδιά τους στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴν σκέπτονταν, αὐτὴν ἐπιθυμοῦσαν, αὐτὴν ἀγαποῦσαν. Γι' αὐτὸ καὶ ἐμεῖς πρέπει νὰ σκεφτοῦμε ὅτι ἡ ζωὴ τῶν αγίων εἶναι ἡ ζωὴ ποὺ θὰ ζή-

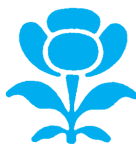
σουμε, καὶ νὰ ἀρχίσουμε νὰ ζοῦμε ἀπὸ τώρα ὅπως θὰ ζήσουμε τότε. Ἄν θέλουμε νὰ ζήσουμε τότε, κοντὰ στὸν Θεό, ἀφιερωμένοι σὲ ἐκεῖνον. Ὅπως ἦταν ὅλοι οἱ ἅγιοι, ἀπὸ τὸν πιὸ μεγάλο μέχρι τὸν πιὸ μικρὸ ποὺ τοὺς γιορτάζουμε σήμερα.

δ. Ἐπίλογος

1. Περίληψη τῶν προηγουμένων
2. Προτροπὴ

1. Σήμερα, πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστή, τῶν Ἁγίων Πάντων, στὸ Εὐαγγέλιο ἀκούσαμε ὅτι συνδεόμαστε μετὰ τὸν Θεὸ μετὰ μία διαφορετικὴ, ἀσύγκριτα καλύτερη, σχέση ἀπὸ ἐκείνη ποὺ εἶχαν οἱ ἄνθρωποι πρὶν ἀπὸ τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση. Ὁ Χριστὸς ἀπαντώντας στὸ ερώτημα τοῦ Πέτρου μᾶς ἀποκάλυψε τὸ μέλλον μας. Αὐτὸ εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στὴν ὁποία μετέχουμε ἀπὸ τώρα.

2. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἴθε κι ἐμεῖς νὰ δοῦμε τὴ δική μας πορεία στὴν ἀγιότητα ποὺ εἶναι ἡ πορεία μας μέσα στὴν Ἐκκλησία μαζί μετὰ τὸν Χριστό, κάτω ἀπὸ τὸ ερώτημα τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τὴν ἀπάντηση τοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗ

Ἡ δύναμη τοῦ καλοῦ

Πρωτ. Βασιλείου Θερμοῦ
 Ἰ.Ν. Παμ. Ταξιαρχῶν Σχηματαρίου,
 Ἰ.Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἐπειδὴ συχνὰ σχολιάζουμε τὰ κακῶς κείμενα δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἢ ὅτι ἀγνοοῦμε τὰ εὐχάριστα. Ἡ ἱστορική πορεία τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι γεμάτη –καὶ θὰ παραμένει μέχρι τὸ τέλος τῆς ἱστορίας– ἀπὸ χαροποιῆς εἰδήσεις, σημανῶν ταπεινῆς διακονίας, ἀγαπητικῆς προσφορᾶς, ἐπιτυχοῦς διακρίσεως. Ἄνασύρω λοιπὸν πέντε πρόσφατες ἐμπειρίες μου, πολὺ διαφορετικῆς μεταξὺ τους, πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ φιλότιμη παρακίνηση ὄλων μας.

α) Σύντομο πέρασμα ἀπὸ ἐνορία μεγαλοπόλεως. Οἱ ἐφημέριοι μὲ ξεναγοῦν καὶ ἐγὼ θαυμάζοντας καταμετρῶ: εὐρύχωρος ὠραῖος ναός, μεγάλο ὑπόγειο παρεκκλήσι, πολλῆς αἵθουσας κατηχητικῶν, δανειστικὴ βιβλιοθήκη, μαγειρεία καὶ συσσίτια, ἴσως καὶ ἄλλα ποὺ τώρα μοῦ διαφεύγουν. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ δύο μόνο ἱερεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας μὲ ἑπτὰ παιδιά! Ποῦ βρίσκουν τὸν χρόνο καὶ τὴν ὄρεξη; Μᾶλλον θὰ γνωρίζουν τὴ (δύσκολη) τέχνη νὰ ἐμπνέουν λαϊκοὺς ἀδελφοὺς εἰς βοήθειαν.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν θαυμάζουμε τὴ δράση καθ' ἑαυτήν, τὴν ὁποιαδήποτε δράση. Πολὺ συχνὰ ἡ ἐκτεταμένη (ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἀποτελεσματικὴ!) ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότητα μπορεῖ νὰ χρησιμοποιεῖται ἀσυναίσθητα γιὰ νὰ παρα-

μελεῖται τὸ κυρίως πνευματικὸ ἔργο ἢ γιὰ νὰ δραπετεύουμε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά μας. Ἐδῶ ἐπαινοῦμε ὅμως τὴν ἱκανότητα νὰ κινητοποιοῦνται πιστοὶ συνεργάτες καὶ νὰ ἐμπνέονται σὲ ἐνοριακὰ ἔργα. Καὶ ἡ ἱκανότητα αὐτὴ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα χάρισμα· συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸν τρόπο ζωῆς μας καὶ μὲ τὴ νοοτροπία μας.

β) Καταφθάνω ὡς ὁμιλητῆς σὲ ἐκδήλωση ποὺ θὰ λάβει χώρα σὲ αἶθουσα ναοῦ. Μὲ ὑποδέχονται στὸ γραφεῖο οἱ τέσσαρες ἐφημέριοι καὶ μετὰ τὰ κεράσματα καὶ τὴν πρώτη γνωριμία μοῦ δηλώνουν: «Δόξα τῷ Θεῷ, δὲν ἔχουμε μαλώσει ποτέ!» Ἡ ἐκπληξὴ γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερη ὅταν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψιν πὺς οἱ τέσσαρες ἱερεῖς εἶναι διαφόρων ἡλικιῶν, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἐκπροσωποῦν διαφορετικῆς νοοτροπίες καὶ τάσεις, πέρα ἀπὸ τὶς ψυχολογικῆς ἰδιαιτερότητες τοῦ καθενὸς βέβαια. Ὅσοι ἀντιμετώπισαν προβλήματα στὶς σχέσεις τους μὲ συνεφημέριους εἶναι σὲ θέση νὰ ἐκτιμήσουν τὴ σπουδαιότητα καὶ τὸν πνευματικὸ μὶχθὸ αὐτῆς τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως.

γ) Κληρικὸς ποὺ ὑπηρετεῖ σὲ ἐνορία τοῦ λεκανοπεδίου μοῦ διηγεῖται τὴν ἀγωνία του γιὰ τὶς χιλιάδες τῶν ἀνθρώπων ποὺ παραμένουν τυπικὰ βαπτισμέ-

νοι, ἔρμαια στὸν ζῆλο τῶν αἰρετικῶν. «Ἀναρωτιόμουν τί μποροῦσα νὰ κάνω. Καὶ σκέφθηκα τὸ ἐξῆς: Ζήτησα ἀπὸ νέους τῆς ἐνορίας, ποὺ κατέχουν τὰ τῶν ὑπολογιστῶν, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουμε κατάλογο ὅλων τῶν κατοικούντων στὰ ὄρια τῆς ἐνορίας. Πράγματι, βάσει τῶν ὁδῶν πέτυχαν νὰ ἀπομονώσουν ἀπὸ τὸν ἠλεκτρονικὸ τηλεφωνικὸ κατάλογο τοὺς (τυπικά) ἐνοριῖτες. Ἔτσι προμηθεύθηκα πολλὰ ἀντίτυπα τῆς Καινῆς Διαθήκης μὲ μετάφραση στὰ νέα ἑλληνικά καὶ στὴν πρώτη ὀνομαστικὴ ἑορτὴ ποὺ κατέφθασε ἄρχισα τὰ τηλεφωνήματα: «Χαίρετε, εἶμαι ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας π. (τάδε) καὶ θὰ ἤθελα, ἂν τὸ ἐπιθυμεῖτε καὶ σεῖς, νὰ περάσω νὰ σᾶς εὐχηθῶ». Καὶ θὰ τὸ πιστέψετε, π. Βασίλειε; Σχεδὸν ὅλοι δέχονταν εὐχαρίστως, ἐλάχιστοι ἀρνήθηκαν. Πήγαινα γιὰ λίγη ὥρα, εὐχόμουν, καὶ ἄφηνα ὡς δῶρο τὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ τὴν προτροπὴ νὰ τὴ μελετήσουν. Πραγματικὰ μὲ καταευχαριστοῦσαν φεύγοντας». Θαύμασα τὴν ὄρεξή του καὶ τὴν ἐφευρετικότητά του. Ἄλλὰ τὸ ἐρώτημά του πρὶν χωρίσουμε μὲ συνοδεύει ἀκόμη: «Θὰ συνεχίσει νὰ δέχεται ὁ προϊστάμενος τῆς ἐνορίας αὐτὴ τὴ δαπάνη; Καὶ θὰ μὲ βοηθήσει κανεὶς συνεφημέριος ἀφοῦ εἶναι προφανὲς ὅτι δὲν θὰ προλαβαίνω νὰ τοὺς ἐπισκέπτομαι ὅλους ἐγώ;»

Πάντοτε μὲ ἀπασχολοῦσε γιατί ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι ἀπέχουμε τόσο πολὺ ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς ὡς πρὸς τὸν ζῆλο. Μιὰ εὐκολὴ ἀπάντηση ποὺ δίνουμε (ἴσως γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ ἐνοχές) εἶναι πὼς ἐκεῖνοι χρηματίζονται ἢ πὼς «εὐαγγελίζονται» φανατικά. Μὰ καὶ αὐτὸ νὰ συνέβαινε πάλι δὲν δικαιολογεῖται μὲ τίποτε ἢ ἀδράνειά μας. Ἔχω τὴ γνώμη

ὅμως ὅτι δυσκολευόμαστε νὰ ἀποδεχθοῦμε τὴν ἰδέα πὼς εἶναι δυνατὸν ἄνθρωποι μὲ πλανημένες δοξασίες νὰ ἐμπνέονται ἀπὸ ἀνιδιοτελεῖ ζῆλο διαδόσεως τοῦ λόγου τους. Μερικὲς φορές «οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου» εἶναι φρονιμώτεροι ἀπὸ «τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός» (Λουκᾶ 16: 8).

δ) Ἦγαμὴ μητέρα μὲ δύο μικρὰ παιδιὰ πεθαίνει ἀπὸ καρκίνο! Συγγενεῖς δὲν ὑπάρχουν καὶ ἓνας ἐφημέριος τῆς ἐνορίας στὴν ὁποία μένει ἀναλαμβάνει δράση. Μετὰ ἀπὸ συνεννόηση μὲ τὴ σύζυγο καὶ τὰ παιδιὰ του παίρνει στὸ σπίτι τους τὸ ἓνα παιδί καὶ φροντίζει νὰ βρεῖ οἰκογένεια ποὺ θὰ δεχθεῖ πρόθυμα νὰ ἀναλάβει τὸ ἄλλο! Ἔτσι τὰ παιδιὰ οἰκονομοῦνται σὲ περιβάλλον ἀγάπης καὶ ὄχι σὲ ἴδρυμα, τακτοποιοῦνται φυσικὰ οἱ νομικὲς ἐκκρεμότητες τῆς ἐπιμέλειας, καὶ οἱ δύο οἰκογένειες ἀριθμοῦν ἓνα μέλος παραπάνω. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ ὑπάρξουν δυσκολίες στὴν πορεία, τίς ὁποῖες ἢ ἀγάπη καταφέρνει νὰ ξεπερνᾷ, ὅπως μαθαίνω. Μιὰ σταυραναστάσιμη εἰδηση γιὰ τὴν ὁποία φυσικὰ δὲν ὑπάρχει χῶρος στὸ σημερινὸ σύστημα ἐνημέρωσης.

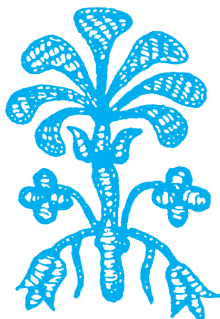
ε) Σὲ πρόσφατη ἐπίσκεψή μου στὸ Ἅγιον Ὅρος εἶχα τὴν εὐχάριστη ἔκπληξη νὰ διαπιστώσω ὅτι σὲ κάποια μονὴ οἱ ἐφημέριοι διάβαζαν τίς εὐχές τῆς Λειτουργίας μὲ καθαρὴ ἄρθρωση καὶ ὑψηλότερη φωνή, ὥστε νὰ ἀκούγονται εὐκρινῶς ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα. Τὸ γεγονός ὅτι ἀγιορειτικὴ μονὴ προσχωρεῖ στὴν ἀπαγγελία τῶν εὐχῶν εἰς ἐπήκοον μόνο δοξολογία στὸ Παράκλητο Πνεῦμα μπορεῖ νὰ προκαλέσει, δεδομένου ὅτι ὅλοι γνωρίζουμε τὴ μακραίωνη συνήθεια τῶν (εὐλαβεστάτων βέβαια) ἀγιορειτῶν ἱερομονάχων νὰ ἀπαγγέλλουν πολὺ χα-

μηλόφωνα τὶς λειτουργικὲς εὐχές. Ἱστορικὰ αὐτὸ ἐξηγεῖται, ὅπως δὴποτε, ἀφοῦ ὁ ἀγιορειτικὸς μοναχισμὸς διαμορφώθηκε στὰ ὑστεροβυζαντινὰ χρόνια, ὅποτε εἶχε παγιωθεῖ ἡ «ἐξαφάνιση» τῶν εὐχῶν ἀπὸ τὴ λειτουργία. Ἀλλὰ ὅ,τι ἱστορικὰ ἐξηγεῖται δὲν σημαίνει ὅτι καὶ θεολογικὰ δικαιώνεται. Θυμᾶμαι ἡγούμενο ἄλλης ἀγιορειτικῆς μονῆς σὲ ἐκκλησιαστικὸ συνέδριο νὰ δηλώνει «δὲν εἶναι σωστὰ ὅλα ὅσα βρήκαμε στὸ Ἅγιον Ὄρος», παρὰ τὴν βαθειὰ ἀγάπη καὶ τὸν εἰλικρινῆ σεβασμὸ πὸ ἐμπρακτὰ ἔτρεφε πρὸς τοὺς παλαιοὺς πατέρες.

Διάλεξα πέντε πρόσφατες εἰδήσεις καὶ ἐμπειρίες πὸ ἔχουν ὡς κεντρικὰ πρόσωπα κληρικούς. Φυσικὰ τὰ κριτήρια εἶναι ὑποκειμενικά, ἄλλες θὰ ἔκαναν περισσότερη ἐντύπωση σὲ ἄλλους ἀδελφούς. Ὅμως δηλώνουν πρὸς ὅλους μας πὸς ὁ ἀγώνας τῶν κληρικῶν μας γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀλήθεια συνεχίζεται χωρὶς τυμπανοκρουσίες, στὸ μέτρο τῶν δυνάμεων τοῦ καθενός.

Ἔχω τὴ γνώμη πὸς οἱ κατὰ καιροὺς δημοσιογραφικοὶ θόρυβοι γιὰ τὰ (ἔστω ὑπαρκτά) ἐκκλησιαστικὰ σκάνδαλα ἀποβαίνουν χωρὶς οὐσιαστικὸ ἀντίκτυπο γιὰ τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων ὅταν αὐτοὶ ἔχουν προσωπικὲς θετικὲς ἐμπειρίες ἀπὸ κληρικούς. Καμμία εἰδησεογραφικὴ πληροφόρηση δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ ὑπερισχύσει τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας. Ὅταν στίς κοινωνικὲς συναστροφές στηλιτεύονται τὰ σκάνδαλα τῶν κληρικῶν, σχεδὸν πάντα πρόκειται γιὰ πρόσληψη τῆς πραγματικότητας ὅπως διαθλάται ἀπὸ τὴν τηλεόραση, δηλαδή ὅταν ἀπουσιάζουν ἐντελῶς οἱ προσωπικὲς ἐμπειρίες ἢ ὅταν (δυστυχῶς) εἶναι ἀρνητικὲς. Μιὰ προσωπικὴ πείρα ζεστῆς ἀγάπης καὶ κατανόησης ἐκ μέρους τοῦ κληρικοῦ ἀνατρέπει κάθε προκατάληψη ἢ ἐπιπόλαιη ἐντύπωση.

Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ δύναμη τοῦ καλοῦ, ἰσχυρὴ ἀκόμη καὶ τὶς στιγμὲς πὸς τὸ κακὸ ἔχει ὅλη τὴ δημοσιότητα γιὰ σύμμαχό του.

ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ

Ἅγιος Μάρκος ὁ Κρής (14 Μαΐου 1643)*

Οὗ τὸ Μαρτύριον συνέγραψε Μελέτιος ὁ Συρίγου.
(Ἐκ τοῦ Νέου Μαρτυρολογίου Ἁγ. Νικοδήμου)
Ἦγεῖτο οὐδὲν Μάρκος ὁ Κρής τὸ ξίφος,
βλέπων ἀκλινῶς πρὸς τὸ ἐκ ξίφους στέφος.

Οὗτος ὁ εὐλογημένος ἦτον τὸ γένος Κρητικός, καὶ μετὰ τὸ νὰ ἦτον νέον παιδί καὶ κατὰ πολλὰ εὐμορφον, τὸ ἐπῆραν οἱ τοῦρκοι δυναστικῶς καὶ τὸ ἐτούρκευσαν, καὶ πάντοτε ἐγύρευε καιρὸν νὰ φύγῃ, ἢ νὰ μαρτυρήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὴν Σμύρνην, ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπῆγεν, ὡς λέγουσιν, εἰς τὸν Μελέτιον τὸν Συρίγου, ὅστις ἦτον πολυμαθὴς διδάσκαλος καὶ ἐνάρετος. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἀγιώτατον ἐξωμολογήθη ὁ εὐλογημένος Μάρκος καὶ τοῦ εἶπεν ὅλην του τὴν γνώμην, καὶ πῶς ἔχει πόθον πολὺ νὰ μαρτυρήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος νουθετῶντάς τον καὶ προθυμοποιῶντάς πρὸς τὸ Μαρτύριον, καὶ στηρίζοντάς τον μετὰ τὰς εὐχὰς του, τὸν ἀπέστειλεν· ὅστις καὶ λαβὼν τὰς εὐχὰς του, ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἐκήρυξε τὸν Χριστόν, Θεὸν ἀληθινὸν ἐνώπιον πάντων, μετὰ μεγάλην τόλμην καὶ παρρησίαν, μὴ φοβηθεὶς οὐδὲ ποσῶς τῶν ἀγαρηνῶν τὴν

ὠμότητα, τὸν δὲ προφήτην αὐτῶν καὶ τὴν θρησκείαν του ἐξεφαύλισε.

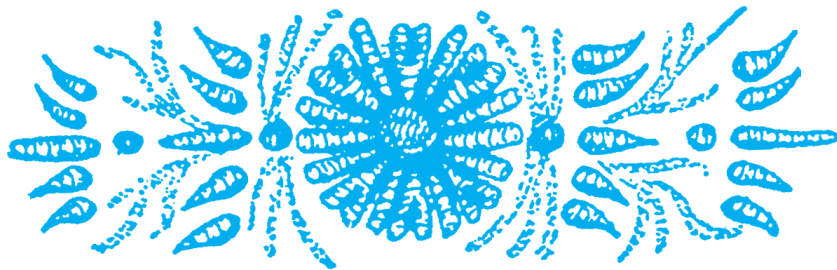
Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀγαρηνοὶ, καὶ βλέποντες πῶς ἔγινε πάλιν Χριστιανὸς καὶ ἠρνήθη τὴν θρησκείαν τους, ἔτρεξαν κατεπάνω του μετὰ μέγαλον θυμὸν καὶ τὸν ἄρπαξαν· καὶ δέροντες καὶ σπρώχνοντες, τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸν κριτὴν τοῦ τόπου ἐκείνου, καὶ ἐμαρτύρησαν, πῶς ἦτον Τοῦρκος καὶ τώρα ἔγινε Ρωμαῖος καὶ ὑβρίζει τὴν πίστιν μας καὶ τὸν προφήτην μας. Ὁ δὲ κριτὴς καθὼς τὸ ἤκουσε, πολλὰ τὸ ἐπικράνθη καὶ λέγει του· Ρωμαῖος εἶσαι ἢ Τοῦρκος; ὁ δὲ Μάρτυς τοῦ λέγει· Χριστιανὸς ἤμουν καὶ πάλιν Χριστιανὸς εἶμαι καὶ τὸν Χριστόν μου προσκυνῶ καὶ λατρεύω καὶ ὁμολογῶ Θεὸν ἀληθινόν· τὴν δὲ ἐδικὴν σας πίστιν, ἀρνοῦμαι καὶ ἀποστρέφομαι. Ταῦτα ἀκούσας ὁ κριτὴς, ἐθυμώθη κατὰ πολλὰ καὶ πρῶτα μὲν ὤρισε καὶ τὸν ἔδειραν ἀνηλεῶς, ἔπειτα ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακὴν, εἰς τὴν ὁποίαν πολλὰ τὸν ἐτυράνησαν καὶ πολλὰ μαρτύρια τοῦ

ἔκαμαν οἱ κατάρατοι, ἀλλ' ὁ Μάρτυς περισσότερον μάλλον ἐδυναμώνετο ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἐκουράσθησαν τυραννοῦντές τον, ὁ δὲ Μάρτυς ὡς τρυφήν εἶχε τὰ κολαστήρια καὶ ἐπεθύμει καὶ ἐδιψοῦσε τὸν θάνατον περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ.

Τέλος πάντων, ὡς εἶδαν, πῶς δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀρνηθῇ τὴν πίστιν του, τὸν ἐπῆγαν πάλιν εἰς τὸν κριτήν· ὅστις πάλιν πολλὰ τὸν εἶπε καὶ πολλὰ τὸν ἐφοβέρισεν, ἀλλ' ὁ Μάρτυς εἰς οὐδὲν τὰ ἐλογίαζε. Τοῦτο μόνον ἔλεγεν· εἴ τι θέλετ κάμετε. Ἄν καὶ μυρίας βασάνους καὶ μυρίους θανάτους μοὶ δώσητε, ἐγὼ τὸν γλυκύτατόν μου Ἰησοῦν Χριστόν δὲν ἀρνοῦμαι. Λοιπὸν μὴ χάσετε καιρόν, κάμετε ἐκεῖνο ὅπου βούλεσθε, νὰ ἰδῆτε

πόσῃν δύναμιν δίδει ὁ Χριστός μας εἰς ἐκεῖνους ὅπου πάσχουν διὰ τὸ ὄνομά του. Τότε ὁ κριτὴς βλέποντας τὸ ἀμετάθητον τῆς γνώμης του, ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, καὶ ἐκεῖ κλίνοντας ὁ Μάρτυς τὴν κεφαλὴν, ἐδέχθη διὰ ξίφους τὸ μακάριον τέλος. Καὶ ἀνέβη ἡ μακαρία αὐτοῦ ψυχὴ, στεφανηφοροῦσα εἰς τὰ οὐράνια, τὸ δὲ τίμιον αὐτοῦ καὶ σεβάσιμον λείψانون, τὸ ἐπῆραν οἱ Χριστιανοί, μὲ πολλὰ ἔξοδα καὶ μὲ πολὺν κόπον καὶ τὸ ἔθαψαν εἰς τὴν Ἁγίαν Φωτεινὴν, τὸ ὁποῖον τὸ ἔδειξεν ὁ Ἅγιος Θεὸς πηγὴν ἰαμάτων εἰς τοὺς μετὰ πίστεως προστρέχοντας, οὕτινος καὶ τὴν μνήμην οἱ Χριστιανοὶ κατ' ἔτος ἐορτάζουν εἰς δόξαν Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

* [Συναξαριστὴς Νεομαρτύρων (1400-1900 μ.Χ.), Ἐκδόσεις Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1984]

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἀγαπητοί μου,
Χριστὸς Ἀνέστη,

Εἶμαι κληρικὸς ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ διακονῶ σὲ Ἐνορία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας.

Λαμβάνω καὶ παρακολουθῶ τὸ Περιοδικό «Ἐφημέριος» μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ὁμολογῶ πὼς ἡ ἐκπτώσή του σὲ φυλλάδα φωτορεπορτάζ, τὰ τελευταῖα χρόνια, μοῦ εἶχε προκαλέσει ἀγανάκτηση καὶ μπορῶ μετὰ παρρησίας νὰ πῶ πὼς τὸ ἐξαφάνιζα ἅμα τῇ λήψῃ του.

Ἡ πρόσφατη ἀλλαγὴ στὴν συντακτικὴ ἐπιτροπὴ, στὸ ὅλο στήσιμο καὶ τὴν παρουσία τοῦ Περιοδικοῦ, ἡ «ἐξαφάνιση» τῶν φωτογραφιῶν καὶ ἡ δημοσίευση ἀξιόλογων Θεολογικῶν κειμένων, συνιστᾶ ἓνα πολὺ θετικὸ καὶ οὐσιαστικὸ βῆμα, ποὺ μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια καὶ μᾶς ὀδηγεῖ στὸ βάθος καὶ τὴν οὐσία.

Θέλω πραγματικὰ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου, ὡς ἐλάχιστος τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, νὰ συγχαρῶ ὅλους καὶ ὅλες ποὺ ἐργάζεστε γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ ἐν λόγῳ Περιοδικοῦ. Συνεχίστε τὴν καλὴ καὶ εὐλογημένη αὐτὴ προσπάθεια, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Ἱερατικοῦ σώματος καὶ δόξαν τοῦ Ἀγίου Θεοῦ.

Ἐπιτρέψατέ μου τέλος, μὲ ὅλη τὴν καλὴ διάθεση καὶ χωρὶς νὰ θεωρῶ πὼς κάνω μάθημα σὲ ἀνθρώπους ποὺ δὲν γνωρίζουν, ἀπλῶς ἐκφράζοντας τὴν

ἄποψή μου, νὰ ἐκφράσω τὴν λύπη μου γιὰ τὴν δημοσίευση στὴ στήλη ὑπὸ τὸν τίτλο «γεγονότα», τῆς δωρεᾶς οἰκοπέδου στὸ κράτος ἀπὸ κάποιον Ἱερὸ Ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Δοκοῦ, γιὰ τὴν ἀνέγερση τῶν νέων φυλακῶν Χαλκίδος.

Κατὰ τὴ γνώμη μου αὐτὴ δὲν εἶναι εἴδηση, ποὺ προκαλεῖ τὸν ἔπαινο γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Εἶναι ποτε δυνατόν νὰ θεωρηθεῖ προσφορά στὸ Λαὸ ἢ ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας δωρεὰ οἰκοπέδου γιὰ τὴν ἀνέγερση φυλακῶν; Δὲν θέλω νὰ γίνωμαι ρομαντικός, ἀλλὰ φοβᾶμαι πὼς αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ πολὺ «χοντρά». Ἄν οἱ ἀγαπητοὶ συμπρεσβύτεροί ποὺ διακονοῦν στὴν παραπάνω Ἐνορία ἤθελαν νὰ ἀποσπάσουν τὸν ἔπαινο τοῦ κόσμου γιὰ τὸ κοινωνικὸ τους ἔργο, ἔπρεπε νὰ πουλήσουν τὴν ἐν λόγῳ ἔκταση καὶ νὰ διανείμουν τὰ χρήματα σὲ ἐνδεεῖς συνανθρώπους μας, ἢ νὰ τὸ δωρίσουν σὲ πολίτες ποὺ δὲν ἔχουν οἰκόπεδο γιὰ νὰ χτίσουν σπίτι, ἢ καὶ ἐγὼ δὲν ξέρω τί ἄλλο, ἀλλὰ σὲ καμία περίπτωση δὲν παράγεται κοινωνικὸ ἔργο δωρίζοντας ἐκτάσεις στὸ κράτος γιὰ νὰ φτιάχνει μπουντρούμια.

Ξεχάσαμε τοὺς λόγους τοῦ Πατροκοσμᾶ ποὺ ἔλεγε στὰ κηρύγματά του: «Ἄν θέλετε νὰ κλείσει μία φυλακὴ ἀνοιξτε ἓνα σχολεῖο»; Ἐμεῖς ἀντὶ νὰ ἐπιθυμοῦμε, ὅσο οὐτοπικὸ καὶ ἂν ἀκούγεται τὸ κλείσιμο τῶν φυλακῶν, κάνουμε δωρεᾶς οἰκοπέδων γιὰ τὴν ἀνέγερσή

τους, και μάλιστα τὶς προβάλλουμε κιόλας ὡς μέγιστη προσφορά στὸ λαό;

Σὰς παρακαλῶ συγχωρήστε με γιὰ τὸ θάρρος μου. Εἶμαι πολὺ πληγωμένος γιατί ἔχω ἰδίαν ἀποψη γιὰ τὸ πῶς λειτουργοῦν αὐτοὶ οἱ χῶροι καὶ τί ὑφίστανται οἱ ψυχές ποὺ συμβαίνει κάποια στιγμή στὴ ζωὴ τους νὰ βρεθοῦν ἐκεῖ μέσα.

Τὸ λέω μόνο ἀπὸ εὐαισθησία γιὰ τὸ συγκεκριμένο θέμα, ἴσως νὰ εἶμαι καὶ ὑπερβολικός.

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης
π. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΟΠΑΝΑΚΗΣ
[p.kopanakis@yahoo.gr]

Ἀγαπητὲ κ. Κατσιάρα,
χαίρετε.

Ἐλαβα σήμερα 4.3.2009 τὸ περιοδικὸ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ τοῦ Ἰανουαρίου. Δὲν συζητῶ γιὰ τὴν τεράστια καθυστέρηση. Καὶ παλαιότερα ὑπῆρχε, ἀλλὰ ὄχι τόσο μεγάλη. Ἐλαβα ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ζητᾶτε τὰ σχόλια τῶν ἀναγνωστῶν του γιὰ νὰ σὰς ἀπασχολήσω με τὸ μήνυμά μου αὐτό. Βέβαια, ἂν καὶ ἀπευθύνεστε σὲ «πατέρες» με τὴν ἔννοια πιστεύω τοῦ ἱερέως, ὑποβάλλω καὶ ἐγὼ τὴ γνώμη μου ὡς ἀναγνώστης του ἢ καλύτερα μελετητῆς του ἐδῶ καὶ χρόνια, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἱερέας με τὴν ἔννοια τῆς εἰδικῆς ἱερωσύνης.

Ἐπειδὴ παρακολουθῶ τὰ τελευταῖα χρόνια τὸ περιοδικὸ καὶ μέσῳ διαδικτύου, εἶχα πληροφορηθεῖ γιὰ τὴν ἐπικείμενη ἀλλαγὴ του. Σήμερα ὅμως ποὺ τὸ ἔλαβα στὰ χέρια μου με ἀπογοήτευσε. Δὲν γνωρίζω ποῖοι εἶναι οἱ πραγματικοὶ λόγοι ποὺ ἀνάγκασαν αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ.

Ἀποφασίσθηκε «...νὰ βελτιωθεῖ ἀκόμη περισσότερο αἰσθητικά...». Λυπᾶμαι γιὰ τὴν αἰσθητικὴ αὐτῶν ποὺ τὸ ἀποφάσισαν. Μόνο ἢ ἀφῆ τοῦ νέου τεύχους σὲ κάνει νὰ τὸ θεωρεῖς ὡς κάτι «φτηνιάρικο» καὶ πρόχειρο. Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ ἀπευθύνεται σὲ ἱερεῖς καὶ ἐπιστήμονες καὶ ἀπλοὺς με λίγες γραμματικὲς γνώσεις. Ἐνα ὁμορφο τεύχος καλαισθητο, με φωτογραφίες σχετικὲς, πολύχρωμο, «τραβάει» τὸν ἀναγνώστη του νὰ τὸ διαβάσει καὶ ἔτσι παίρνει καὶ τὰ μηνύματα ποὺ πρέπει νὰ πάρει. Ἄλλωστε ὑπῆρχε (δὲν γνωρίζω πῶς τὸ ἔχετε κάνει τώρα) τὸ «σοβαρὸ» περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ποὺ ἀσχολεῖτο με ἄλλου εἶδους θέματα καὶ ὁ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» ποὺ διαπραγματευόταν ἄλλα θέματα.

Ἄν αἰσθητικὴ δὲν εἶναι οἱ φωτογραφίες καὶ οἱ πολυχρωμίες, τότε ἀλλάξτε τα καὶ ἀπὸ τὴν ἰστοσελίδα σας. Λέτε ὅτι δὲν πρέπει τὸ περιοδικὸ αὐτὸ νὰ τὸ πετάξετε σὲ μία ἄκρη. Νομίζω ὅτι τώρα θὰ πετάγεται σὲ μία ἄκρη καὶ ὄχι πρὶν.

Προσωπικὴ μου ἀποψη εἶναι νὰ μὴν ἀλλάζουν τὰ πάντα καὶ δὴ πρὸς τὸ χειρότερο ὅταν ἀλλάζει ἡ κεφαλή. Καλὲς οἱ ἀλλαγές, ἀλλὰ με μέτρο.

Ἄν ὅλα τὰ παραπάνω εἶναι μόνο δικὴ μου γνώμη, παρακαλῶ ἀγνοῆστε τα καὶ ζητῶ συγγνώμη γιὰ τὸν χρόνο ποὺ διαθέσατε. Ἄν ὅμως ἀφουγκραστεῖτε καὶ ἄλλων γνώμες, θὰ δεῖτε ὅτι εἶναι ἀπαρηγόνητες καὶ ἐλπίζω νὰ ἐπανέλθει ὁ ἀγαπημένος μας «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» στὴν παλιά του μορφή.

Καλὴ Σαρακοστή.

Ε. Σημαντήρης
Οἰκονομολόγος-Θεολόγος,
Κέρκυρα

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟ

Επιμέλεια: Λίτσας Ί. Χατζηφώτη

Άποφάσεις του Δ.Σ. του Ι.Σ.Κ.Ε. για τα προβλήματα του Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ι.Σ.Κ.Ε. κατά τη συνεδρίασή του της 19.3.2009 αποφάσισε ομοφώνως τα εξής:

α) Νά αποστείλει έγγραφο προς το Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων, με το οποίο θα προτείνεται συγκεκριμένη δέσμη μέτρων για τη

βιωσιμότητα του Τ.Π.Δ.Υ και ειδικότερα για το Ταμείο Προνοίας Όρθοδόξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος (Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.).

β) Νά αποστείλει έγγραφο προς τον Μακαριώτατο Πρόεδρο και τα μέλη της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με το οποίο θα γνωστοποιούνται τα προβλήματα και θα ζητούνται παρεμβάσεις για την προστασία των συμφερόντων των Εφημερίων.

γ) Νά καλέσει όλους τους Έφημερίους της Ελλάδος να έγγραφοῦν στὸν Ι.Σ.Κ.Ε. για την καλύτερη αντιμετώπιση τῶν συνταξιοδοτικῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων τους.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι μετὰ τὴν πρόσφατη ἐνοποίηση τῶν Κοινωνικῶν Ταμείων τὸ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. ἔχει ὑπαχθεῖ στὸ Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων (Τ.Π.Δ.Υ.).

Για τὸν ἀσφαλιστικὸ φορέα τῶν κληρικῶν

Τὴν ἐπιβολὴ μηνιαίας εἰσφορᾶς 50 εὐρῶ στὸς κληρικούς γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἀσφαλιστικοῦ τοῦ φορέα ἀποφάσισε ἡ κυβέρνηση ἔπειτα ἀπὸ συμφωνία μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ Οἰκονομίας κ.

Γιάννη Παπαθανασίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου

Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου. Ἡ συμφωνία Ἐκκλησίας-Πολιτείας ἦταν ἀντικείμενο πολὺ-μηνῆς διάρκειας καθὼς διαπιστώθηκαν ἀρκετὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα προῆλθαν ἀπὸ τὴν ὑπαγωγὴ τοῦ Ταμείου Κληρικῶν (Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.) στὸ ἐνιαῖο Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων. Τὸ ζήτημα ἀφορᾶ στὸ «κληρικόσημο», τὸ ὁποῖο –πρὸ τῆς ἐνοποίησης τῶν δύο ταμείων– εἰσέπραττε ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴν τέλεση μυστηρίων καὶ τὶς ἐκδόσεις πιστοποιητικῶν καὶ τὸ ἀπέδιδε στὸ Ταμείο Κληρικῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ἡ «Μετάφραση τοῦ Νέου Κόσμου» τῆς Ἁγίας Γραφῆς τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ.
Ἡ μαρτυρία τοῦ Günther Pape.
Πρωτοπρεσβυτέρου
Βασ. Ἀ. Γεωργοπούλου, Δρ Θ.
Ἀθήνα 2009

Ὁ Αἰδεσιμολ. π. Βασίλειος Ἀ. Γεωργόπουλος, ἐφημέριος τοῦ Ἱ.Ν. Ἁγίου Θεράποντος Ζωγράφου καὶ συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων, βαθύς γνώστης τῶν διαφόρων αἰρέσεων καὶ τῶν παραφυάδων τους, καθὼς καὶ τῶν μεθόδων ποὺ χρησιμοποιοῦν γιὰ νὰ εἰσχωροῦν στὰ κοινωνικά στρώματα καὶ νὰ διαβρώνουν τὰ κάθε εἶδους πιστεύματά τους, παρουσιάζει μὲ ἓνα μεστὸ καὶ σύντομο πόνημά του τὸ σοβαρὸ πρόβλημα τῆς μετάφρασης σὲ πολλὰς γλῶσσες ἀπὸ τὴ μετοχικὴ ἐταιρεία «Σκο-

πιά» τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ποῦ, ὅπως τονίζει ὁ συγγραφέας, ἀποτελεῖ «τὴν μεγαλύτερη κακοποίηση τοῦ ἱεροῦ κειμένου σὲ ἐπίπεδο μεταφράσεως, καὶ ὄχι μόνο, μέχρι σήμερα παγκοσμίως». Στὰ ἑλληνικὰ ἡ μετάφραση αὐτὴ ἔγινε ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ κειμένου σὲ ἀναθεωρημένη δεύτερη ἔκδοση τὸ 1997.

Στὸ ἔργο του ὁ π. Βασίλειος χρησιμοποιεῖ μαρτυρίες ἀνθρώπων ποὺ εἶχαν γνωρίσει ἐκ τῶν ἔσω τὰ πρόσωπα καὶ τὰ ἔργα τῆς ἐταιρείας «Σκοπιά» καὶ εἰδικότερα τοῦ G. Pape, ποῦ ὑπῆρξε γιὰ χρόνια στέλεχος τῆς στῆ Γερμανία. Οἱ πολυάριθμες παραπομπές μαρτυροῦν τόσο τὴ γνώση ὅσο καὶ τὴν ἔρευνα τοῦ συγγραφέα πάνω στὸ θέμα αὐτό. Οἱ πληροφορίες του γιὰ τὴ «Μετάφραση τοῦ Νέου Κόσμου», τὴν ιδιότητα καὶ τὶς γνώσεις τῶν μελῶν τῆς μεταφραστικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ιδεολογικῆς χειραγώγησης ποὺ ἐπιχειρεῖται μὲ ὄπλο τούτῃ τὴ μετάφραση στὶς κακοδοξίες τῆς ἐταιρείας, ἀποτελοῦν ἓνα χρηστικὸ μέσο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ «καρποῦ» τῆς ἐταιρείας «Σκοπιά», χρήσιμο σὲ κάθε κληρικὸ, ποῦ καθημερινὰ ἀντιμετωπίζει τὴ δράση τῶν μελῶν τῆς στὸν τόπο μας.

Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη